

PŘEDSUDBKY PROTI PROSTITUTKÁM V MINULOSTI A DNES

1. PŘEHLED DĚJIN PROSTITUCE STAROVĚK

- Ve starověku byla rozšířená chrámová prostituce spojená s uctíváním kultu plodnosti a pouliční prostituce, kdy pouliční prostitutky byly často otrokyně nebo cizinky (Babylón, Egypt, Sýrie, Frýgie, Indie, Řecko, u Keltů a Germánů). Ve starověkém Řecku byly luxusní prostitutky hetéry jediné ženy, které byly svobodné a plnohodnotné v očích mužů, měly literární vzdělání a zapojovaly se do veřejného života, veřejné domy fungovaly s vědomím státu a měly pečovat o zdravou sexualitu řeckých mužů. Kleopatra byla hrdá na to, že pochází z generálů z otcovy strany a z dlouhé řady hetér z matčiny strany.
- Staří Římané kladli velký důraz na morálku, zejména u žen, které mohly být za nevěru krutě potrestány, muž mohl být nevěrný téměř beztrestně. Ve starověkém Římě byly nevěstince skryté za hradbami měst a prostitutky se mohly objevovat na veřejnosti jen výjimečně, prostitutky ale měly větší sexuální svobodu než vdané ženy, proto se mnohé vdané ženy nechaly registrovat jako prostitutky do oficiální městské kartotéky prostitutek, příležitostně navštěvovaly veřejné domy.

RANÉ KŘESŤANSTVÍ

- Křesťanský římský císař Konstantin byl první zákonodárce v dějinách, který právně zabezpečil osamělé prostitutky a prostitutky, kteří byli vlastníky svých domů (bylo nezákonné, aby se občan proti takové ženě dopustil násilí, to bylo na stejné úrovni jako násilí proti manželce, konkubíně nebo panně). Římský císař Justinián se oženil s kající se hříšnicí, nově obrácenou křesťankou, císařovnou Theodorou (ta se starala o chudé, malé dívky i o dospělé prostitutky, zakázala zaměstnávání nezletilých v bordelech, zajistila prostitutkám a otrokyním zákonnou ochranu proti násilí).
- V raném křesťanství bylo mnoho „napravených“ prostitutek svatořečeno (mnoho jich zemřelo mučednickou smrtí, protože přešly z mnohobožství na křesťanství, aby se

spasily), vedle nich jsou v dobové literatuře zmínky o mužích, kteří je obrátili na správnou cestu. Svatý Augustin si kupoval sex u prostitutek a je autorem známé metafory o dvou mužských „hlavách“, kdy ta méně ovladatelná se muži houpe mezi nohama a žije si vlastním životem (vycházel z římské myšlenky, že prostituce je nutná pro zastavení nekontrolovatelného chtíče).

STŘEDOVĚK

- Středověk v době 14. a 15. století je většinou vnímán jako doba bez morálky, obyvatelstvo žilo jinak než podle kázání v kostelích. Lidé ve středověku rádi používali opisy, mluvili o nevěstincích jako o ženských domech, klášterech, tehdejší označení pro „bordelmamá“ bylo abatyše.
- Podle dekretu uveřejněného benátskou Velkou radou v roce 1358 o veřejném dozoru nad prostitucí byla prostituce pro svět naprosto nevyhnutelná. Většina území ve střední Evropě vytvořila oficiální seznamy a pravidelně se dohlíželo na dodržování norem stanovených pro prostituci. Ve Francii spadal dozor nad prostitucí pod veřejného státního zaměstnance zvaného le roi de ribaudes nebo rex ribaldorum, král chuligánů nebo úchylných (kromě dozoru nad prostitucí měl na starosti zatýkání a bičování násilníků, zlodějů a šílenců a často býval i hlavním popravčím).
- Když žena ve středověku chtěla odejít z prostituce, mohla se obrátit na klášter (mohla i dočasně, když byla unavená nebo nemocná). Prostitutky měly své cechy, nosily charakteristické oblečení a žily ve svých vlastních ulicích a alejích (většinou se u nich dochovaly názvy jako Ženská ulice, Růžová alej, Mariánské nábřeží, Ulice u studny, Růžová ulice atd.). Ve sbírce zákonů pro město Avignon z roku 1441 se zdůrazňuje, že veřejně registrovaná prostitutka má povinnost koupit jakékoliv zboží, kterého se na trhu dotkly její prsty, což o vedlo k tomu, že se s ní zacházelo jako s malomocnou. Prostitutky musel každý poznat, lišily se používáním vlastních doplňků a výrazných barev.
- Služeb prostitutek využívali často kněží a mniši. Kněží nesměli uzavírat manželství a byli odkázáni na konkubinát nebo na prostituci. Mniši měli k dispozici ženské domy,

ale museli kvůli tomu vycházet z kláštera, většinou zakukleni, aby je nikdo nepoznal. Jeptišky vedly v některých klášterech tak rozpustilý život, že si na ně prostitutky stěžovaly jako na nekalou konkurenci. Z kroniky pánů z Zimmernu známe příběh ze štrasburského kláštera Panny Marie, kde si jeptišky „ve velkém“ vychovávaly zdatné a ochotné nalezence, kteří se tam dostali pomocí humánní otočné okenice. Stejná kronika vypráví o „večírku“ v klášteře s jeptíškami, kde jeden šlechtic zvolal: „Páni bratři, nespěchejte, dejte si ještě jedno kolo, objevil jsem tady novou sestru.“

- Podobné zprávy se objevují ve více kronikách z té doby, takže nešlo o ojedinělý jev. Mnoho farností, kde nebyl ženský dům (nevěstinec), požadovalo, aby si vzal farář k sobě nějakou ženu. Když kněz nebo mnich odmítl služby prostitutky, mohl být označen za homosexuála. Trestní spisy řádu německých rytířů z Marienbergu obsahují záznamy o znásilněních počestných dívek a děti členy tohoto řádu, když nebyl na blízku ženský dům.
- Lidé to přijímali s pochopením a s humorem, například bezejmenný kameník štrasburského domů vytvořil kamenného mnicha ležící na kamenné jeptišce (socha byla stržena v 18. století). K tématu „církevních prostitutek“ se váže i současná pražská legenda o neznámém kněžím, který si měl objednat prostitutku na eskort přímo do kaple jednoho z pražských kostelů (příběh se vypráví mezi dnešními prostitutkami, které se přou o to, kde se odehrál a jestli je skutečný).
- Už ve středověku byly známy vojenské prostitutky, které měl vždy na starosti starší zkušený voják a kromě sexuálních služeb zajišťovaly vaření, praní, péči o nemocné a o koně, čištění latrín nebo přípravu děl. Prostitutky byly ve středověku v dobrých časech tolerované, ale po špatné úrodě nebo při prudkém vzrůstu mrtvých mohla padnout vina na prostitutky. Běžným jevem v pozdním středověku, 15. a 16. století bylo skupinové znásilnění gangy mladých mužů, kteří si říkali klášterní bratrstvo a často mezi nimi byli členové městské rady (znásilněním byla ohrožena jakákoliv žena, která se ocitla sama na ulici, pokud byla označena za prostitutku, a to i neprávem). Už od 13. století církev uvažovala, jak zdanit prostituci a jak ji reformovat (požadovali pokutu od muže, který se oženil s prostitutkou, ale o prostitutky samotné se téměř nezajímali).

- První feministkou v dějinách byla v 15. století Kristina Pisánská, která kritizovala stereotypní zobrazování žen jako prostopášnic v tehdejší literatuře, například kritizovala Román o růži, Dekameron nebo Canterburské povídky (apelovala na prostitutky, aby se napravily, našly si práci služebné nebo odešly do kláštera).
- V 16. století se rozpoutala v Evropě epidemie syfilis a z jejího rozšíření byly obviněny prostitutky. Prostitutky byly v době epidemie syfilis krutě trestané, zacházeli s nimi jako s pohany nebo židy, zavíraly se veřejné domy, ze začátku následovaly i popravy, u luteránů stříhání vlasů nebo řezání uší, kalvinisté vypalovali nemravným ženám znamení, naložili jim kamení, které pak musely nosit po ulici, nebo je postavili na pranýř (masovému pro následování ale nedocházelo ani s novými přísnými zákony).
- Prostitutky, které se chtěly vrátit k řádnému životu, mohly najít útočiště v Magdalénských domovech, podobně jako dříve do klášterů. Do Magdalénských domovů přicházely i jiné chudé mladé dívky, které se vydávaly za prostitutky, aby získaly střechu nad hlavou a možnost naučit se k tomu ještě ruční práce. Ženy byly prověřovány, jestli nesou známky prostituce, dokonce musely přísahat při Panně Marii, že neprováděly prostituci jenom proto, aby byly přijaty do domova – když se odhodlaly ke křivé přísaze, uspěly, což je známkou oslabující moci církve v té době).
- Prostituce přetrvávala v Evropě i v 17. století, i když v menší míře (existovaly pouliční prostitutky, prostitutky v nevěstincích a luxusní prostitutky), ale nebyla nijak regulovaná.

KURTIZÁNY

- V 16. a 17. století se objevil nový typ luxusní dvorské prostitutky – kurtizána. To je spojeno s nástupem renesance, kdy byli šlechtici vychovávaní ke vznešenému chování a větší úctě k ženám. Renesanční spisovatelé ostře odlišují mezi prostitutkami a kurtizánami. Kurtizána byla draze oblečena, bydlela v přepychu a skoro nikdy se neobjevovala ve veřejných lázních nebo v nevěstincích, zákazníky přijímala doma nebo k nim jezdila drožkou. Musely být vzdělané, mluvily několika jazyky, recitovaly

básně a hrály aspoň na dva hudební nástroje, zpívaly a ty nejučenější psaly a mluvily latinsky nebo i řecky.

- Bez důkladné přípravy ve vznešeném chování patnáctého století by v 16. století nebylo možné navázat romantický vztah mezi příslušníky šlechty a luxusními prostitutkami. Romantika se v té době demokratizovala a získala lidovou podobu, proto bylo možné zamilovat se do prostitutky a vzhlížet k ní s obdivem.
- Mnoho kurtizán si dávalo jména podle svých rodných měst jako Camilla de Pisa, Beatrice da Ferrara a Alessandra Fiorentina, jiné si dávaly působivá jména jako Imperia Cognata nebo Isabella da Luna. Známý z dobové literatury je francouzský král Jindřich IV. a jeho metresa Henrietta D'Entrague, nejdříve markýza, pak vévodkyně, další jeho metresa byla Gabrielle d'Estrée. Královské metresy měly vyšší status než ostatní kurtizány (umožňovalo to společenský vzestup jim i jejich rodinám, málokdy za peníze, většinou za šperky, domy, zařízení domů, pak se platilo i šlechtickými tituly).
- Jeanne-Antoinette Poisson byla milenka krále Ludvíka XV, jako markýza přejmenovaná na madame de Pompadour, měla velkou politickou moc, udávala módní trendy, jmenovala se podle ní mnoho účesů, oblečení a jiných doplňků (zajistila se tím, že sama převzala vládu nad královými milenkami, zařídila pro ně dům v zoologickém parku ve Versailles, kde si král vybíral partnerky, každý večer novou). Mezi velkými kurtizánami a metresami jen jedna skončila jako moralistka a reformátorka, byla to Fracoise d'Aubigné, známější pod jménem madame de Maintenon, a mezi jejími milenci byl spisovatel Paul Scarron i Ludvík IV.
- V Londýně v 18. byla největší poptávka po „čerstvém zboží“, kdy dívka musela podstoupit test panenství, jen tehdy mohl kuplíř žádat vysokou cenu a byl rozšířen obchod s bílým masem (zejména dívky z Evropy, například Francouzky). V Benátkách byly v 18. století tak krásné jeptišky a pověstné svým sexuálníím apetitem, že kuplíři v nevěstincích vydávali prostitutky za jeptišky, aby na nich víc vydělali.
- Rakouská císařovna v 18. století Marie Terezie zakázala prostituci údajně proto, že ji často podváděl její manžel, František I. Štěpán Lotrinský (zavedla mravnostní policii a

tvrdě potírala prostituci – prostitute byla skrytá a vznikl nový erotický typ pokojských ve slušných domech, které si přivydělávaly prostitucí – prostitutky se někdy na ulicích převlékaly za pokojské, aby byly žádanější). V Rusku Kateřina Veliká měla otevřený postoj k sexualitě, podporovala vznik plováren a sama je navštěvovala (měly podobnou funkci jako nevěstince) – proslula tzv. malým kroužkem, což byl okruh přátel Kateřiny Veliké, který sloužil ke skupinovému sexu.

REGULACE PROSTITUCE V 19. STOLETÍ

- Lékaři v 19. století radili vdaným ženám sex jednou za měsíc a byl prosazován kult mateřství, který ženám bránil v sexuálním uspokojení. Mužům byl sex naopak doporučován každý čtvrtý den, ale žena, která se těšila ze sexuálního života, mohla onemocnět pohlavní chorobou, navíc masturbace byla škodlivá. Lékaři tak v 19. století přispěli k rozmachu prostituce. Již v 19. století byla rozšířená dobrovolná migrace prostitutek do USA, Argentiny, Uruguaye, jižní Afriky nebo Číny, i obchod s bílým masem (běžně docházelo k únosům evropských dívek do nevěstinců například v USA).
- Například Paříži bylo 50 registrovaných prostitutek na 10 000 mužů, tedy jedna žena na 200 mužů ve věku 15 až 49 let, a skutečný počet byl aspoň pětkrát vyšší (lze předpokládat, že francouzští muži měli daleko častěji sex s prostitutkami než s manželkami). Uvádí se nízký počet registrovaných prostitutek v 80. letech 19. století (zřejmě chtěli mít zákazníci s prostitutkami volnější vztah a dívky si chtěli sami vybírat zákazníky).
- Rozmáhala se prostituce v restauracích a kabaretech (v Praze například známý šantán v dnešní restauraci U Medvídků, který se stal vzorem pro další pražské podniky). Některé nevěstince se měnily na restaurace a kabarety, protože na ně bylo méně policejních zásahů. Muži chtěli prostitutky více dobývat a svést, i pod vlivem dobových románů s prostitutkou jako hlavní hrdinkou o lásce mezi prostitutkou a mladým básníkem.

- Po roce 1870 přijala celá Evropa a převážná část světa, s výjimkou USA, Číny, Japonska a Tichomořských ostrovů, francouzskou reglementaci. Pravidelná lékařská kontrola a registrace prostitutek se staly světovou normou. Jednotlivá politická nařízení ochránila měšťanské ženy před pohledem na prostitutky. V Německu císař Vilém II. Saský zavedl starobní pojištění prostitutek (platily jeden tolar měsíčně).
- Vládl názor i u lékařů, že nejlepší je regulace, také mezi policejními a vojenskými kruhy, a to jako jediné řešení dvou problémů - sexuální nemorálnosti a pohlavních chorob. Po reglementaci klesl počet nakažených prostitutek, počet registrovaných se snížil, zároveň stoupal počet žen z venkova a služek, které se pozdě v noci ukázaly na ulici a byly předvedeny policií a obviněny z prostituce. Kontrola postihla pouze ženy, ne zákazníky, ti nemuseli podstupovat lékařské prohlídky ani povinný pobyt v nemocnici. Každá žena, která se líčila a pohybovala bez doprovodu po soumraku, byla označena za prostitutku.
- Lékařské prohlídky se podle tehdejších obhájekyní ženské otázky podobaly znásilnění, docházelo ke sexuálnímu zneužívání zadržených žen, i jen podezřelých z prostituce. Proti reglementaci protestovaly hnutí žen bojujících za mravnost, v čele s Britkou Josephine Butlerovou, která byla ve své době jednou z nejznámějších britských žen. Většinou šlo o vdané ženy z dobrých rodin, které měly velmi pokrokové názory, když šlo o rovnoprávnost, ale kladly velký důraz na mravnost a v sexualitě byly konzervativní) - dcera faráře Josephine Butlerová byla neteř britského ministerského předsedy. Byly to například: de Morsierová a Caroline de Barreauová ve Francii, Goergina Crawfordová Saffiová nebo Anna Maria Mozzoniová v Itálii.
- Hnutí za ctnost postupně dosáhlo zrušení reglementace prostituce ve všech evropských zemích a skončovalo s nemorálností, ale zároveň se zvýšil počet nemocných pohlavními chorobami, počet a bída prostitutek a bída jejich dětí. Proti regulaci prostituce byla i britská královna Viktorie a byla pro zrušení nevěstinců („Je urážkou majestátu, že existují otroci lásky, kteří jsou stejného pohlaví jako královna.“). Negativní důsledky zrušení reglementace prostituce byly ve Francii známy už kolem roku 1900 (problém byl zejména v tom, že byly zrušena reglementace, ale ne

prostituce jako taková, takže se pouze přesunula do restaurací, vináren a na ulici a stát ztratil přehled o prostitutkách).

- V Rakousku-Uhersku došlo k postupné regulaci prostituce během 2. poloviny 19. století (1815 – koncesované nevěstky pro vojsko, 1854 – evidence nevěstinců a prostitutek, 1857 – pravidelné zdravotní prohlídky a zdravotní knížky, 1892 – zákaz míchat do jídla a pití zákazníkům opojné látky, 1894 – možnost obcím nařídít prostitutce lékařské vyšetření, 1896 – zákaz slučování nevěstinců a pohostinství, 1901 – zákaz prostitutkám pracovat v nálevnách jako obsluha, 1915 – povoleny milostné poměry a konkubináty, vydržované milenky nebyly již považovány za prostitutky).
- Od 11. července 1922 v už samostatném Československu platil aboliční zákon (zrušil nevěstince, ale ne prostituci jako takovou – přesunuly se do šantánů, vináren, tančiren, hodinových hotelů a na ulici a stát o nich ztratil přehled, zanikla jim povinnost pravidelných zdravotních prohlídek).

PROSTITUTKY ZA 2. SVĚTOVÉ VÁLKY

- Hitler v okupované Evropě zatýkal prostitutky a transportoval je do koncentračních táborů překvapivě odsuzoval sexuální násilí německých vojáků na ženách v okupovaných zemích (to bylo přísně trestáno), měl obavy z šíření pohlavních chorob mezi vojáky od náhodných žen z okupovaných území a z „bratříčkování“ německých vojáků s místním obyvatelstvem a předcházel tomu zřizováním vojenských nevěstinců (jejich provozní řád se v různých zemích lišil).
- Vedle toho existovaly nevěstince v koncentračních táborech. Tyto prostitutky byly sexuální otrokyně, které se snažily vstupem do prostituce prodloužit život (v koncentračních táborech to znamenalo lepší stravu, lepší hygienu, teplo v zimních měsících a větší šanci na přežití). Profesionální prostitutky, které se dostaly do koncentračních táborů, byly určené k „maximálnímu využití“ a pak k likvidaci. Prostitutky německých vojáků, pro které šlo o způsob přežití, se stávaly po osvobození cílem hněvu místních obyvatel – byly někdy i napadány na ulici a lynčovány (podle

dostupných zdrojů americká armáda kritizovala například chování Francouzů k zotročeným prostitutkám z vojenských nevěstinců jako nelidské).

- V Japonsku existoval rituál využít služby prostitutky večer před válečnou akcí – přinášelo to štěstí, voják, který byl sexuálně zdrženlivý, naopak přinášel smůlu (velitelé dohlíželi na to, aby všichni vojáci prošli „iniciačním rituálem“ u prostitutek). V obou světových válkách jsou doložené prostitutky špiónky, které zasahovaly do politiky (například v 1. světové válce německá špiónka Mata Hari nebo v 2. světové válce v Paříži Martha Richardová). Mata Hari, vlastním jménem Margaretha Gertruida Zelleová (1876 – 1917), byla nizozemská orientální tanečnice a agentka Německa a Francie, byla prozrazena, popravena zastřelením a její příběh je předlohou mnoha knih a filmů.
- Prostitutky dodnes zasahují do politiky nebo se stávají špiónkami údajně proto, aby získaly práci špiónky uznání a důstojnost, kterou ztratily prostitucí – i ve 20. století byly spolupracovnice STB mezi luxusními prostitutkami například v pražském hotelu Jalta určeném pro prominentní komunisty a Spolek pro ochranu žen zná i případy takových prostitutek ze současnosti.

PROSTITUTE PO 2. SVĚTOVÉ VÁLCE A FEMINISMUS

- Osvobození žen proběhlo v Evropě a v USA 50. a 60. letech pokračuje. Žena byla svobodná, pokud používala pesar nebo brala antikoncepci, protože tím dávala světu najevo, že se vymanila z biologické role ženy. Svobodná žena si sama určovala, kdy se stane matkou, a její sexuální vztahy s muži se stávaly nezávaznějšími. Žena, která měla mnoho sexuálních partnerů se vědomě vystavovala nebezpečí, že bude označena za prostitutku, zvláště konzervativnějšími, věřícími muži. Svobodné ženy se proto spontánně srovnávaly s prostitutkami. Za své nepřátele považovaly křesťanské morality se zastaralým chápáním postavení žen, nikoli mužské pokolení jako takové.
- V různých zemích byly během 70. a 80. let zakládány odborové organizace prostitutek „Prostitutka to dělá s mnoha za peníze. Manželka s jedním za kapesné,“, znělo heslo radikální německé kabaretní zpěvačky Lore Lorenzové (ta doufala, že přiměje vdané

ženy k akcím za větší svobodu v milostném životě). Jen málo aktivistek v prvních fázích procesu sexuálního osvobození mělo námitky vůči prostitutkám (mnohé si ale naivně představovaly, že jakmile všechny ženy dosáhnou lepší ekonomické úrovně a budou dostatečně svobodné, prostituce a ostatní negativní jevy samy vymizí).

- I když v 80. letech tyto myšlenky prakticky prorazily, začátky nebyly snadné. První irská vůdkyně odborů byla zavražděna, v Thajsku musely být takové organizace tajné, v Ekvádoru proti nim majitelé veřejných domů tvrdě bojovali. V Brazílii, na Filipínách a v Thajsku vznikly významné organizace, vyvíjely se ale pomaleji a sdružovaly mnohem méně žen než například v západní Evropě. Debata feministek o regulaci prostituce a ochraně práv prostitutek stále trvá a v Evropě je mnoho organizací bojujících za práva prostitutek.

Prostituce v Československu po roce 1945

- Prostituce byla zakázána od roku 1945 prostřednictvím dekretu prezidenta republiky č. 88/1945 Sb. o všeobecné pracovní povinnosti. Další právní úpravu přinesl trestní zákon správní z r. 1950 (§ 72 a § 134), který netrestal prostituci jako takovou, ale způsob obživy. Novelou zákona z roku 1956 byla vytvořena skutková podstata trestného činu zaměřeného proti osobám společensky neúčinným, se špatným poměrem k práci a příživujícím se na výsledcích práce jiných (§ 188).
- V roce 1961 byl přijat nový trestní zákon č. 140/1961 Sb., který převzal s malými úpravami ustanovení o příživnictví ze starého zákona z r. 1956. Během platnosti paragrafu o příživnictví se prostituce stáhla do ilegality, prostitutky pracovaly v hotelích a restauracích, podplácely recepční v hotelích (například pražské Jalta, Ambassador, Intercontinental, Alcron, Olympik a další).
- Musely financovat pasáky, taxikáře, recepční, uplácet policisty, navíc se vystavovaly riziku, že budou obviněny z příživnictví a odsouzeny k nepodmíněnému trestu. Jedním z negativních jevů prostituce za socialismu byla prostituce bývalých politických vězeňkyň, které pronásledovali agenti STB a vyhrožovali zaměstnavatelům, kteří by je chtěli přijmout do pracovního poměru (tyto ženy často řešily materiální nouzi

prostitutcí a byly znovu zatčeny a odsouzeny za trestný čin příživnictví). V té době byl u prostitutek běžný tzv. „krycí pracovní poměr“, například místo uklízečky, kdy práci za prostitutku vykonávala jiná žena, které prostitutka platila určitou částku (díky tomu měla „razítko v občance“ a vyhnula se obvinění z příživnictví).

- Toto platilo s malými změnami až do roku 1990, kdy byl § 203 o příživnictví zrušen a stejně tak byl zrušen i zákon č. 150/1969 o přečinech.

Současnost

- Podle našich zkušeností z terénu přetrvává hierarchické rozdělení prostitutek, a to na pouliční, prostitutky na levnějších privátech, luxusních privátech, prostitutky v klubech, eskortních agenturách nebo prostitutky pracující samy na sebe v erotickém privátě a na eskort.
- Hierarchie prostitutek hraje důležitou roli v tom, jaké služby jsou jednotlivé prostitutky ochotny poskytovat, za jakou cenu a kde. Například prostitutka pracující sama na sebe na eskort zpravidla odmítne poskytnout službu, pokud je oslovena mužem například na Václavském náměstí se žádostí o službu. Tato prostitutka se vymezuje vůči pouličním prostitutkám, pohrdá jimi a nereaguje na nabídku, protože by se ponížila na nižší stupeň v hierarchii (toto je běžný jev, když se na Václavském náměstí po setmění vyskytuje sexuálně přitažlivá žena, což prostitutka často bývá, ale terčem takového chování se může stát i „slušná žena“)
- V současné době neexistuje žádná právní úprava, která by kontrolu nebo evidenci prostituce umožňovala. Prostituce v dnešní době neslouží k tomu, aby mohli muži ukojit pohlavní pud, protože předmanželský sex nevnímá většinová populace jako problém. Prostitutky vyhledávají rozvedení nebo ovdovělí muži, kteří nechtějí navazovat nové partnerské vztahy, muži, kteří žijí v partnerském svazku nebo manželství, ale mají různé libůstky nebo úchylinky, které mají strach přiznat. Jiní „chtějí změnu“, ale nechtějí rozbít rodinu, nebo navštěvují prostitutky z důvodu „image“ (aby dobře zapadli do kolektivu spolupracovníků a přátel).

- Současná právní úprava v České republice nezakazuje veřejné nabízení sexuálních služeb - § 10 zákona o obcích umožňuje obcím buď stanovit, že určité činnosti narušující veřejný pořádek nebo dobré mravy v obci lze vykonávat pouze na jasně vymezeném místě a v čase určeném obecně závaznou vyhláškou, nebo zakázat určité činnosti na některých veřejných, jednoznačně určitelných prostranstvích.
- Samotné nabízení sexuální služby na veřejném prostranství (vulgární gesta, posunky, verbální projevy, odhalování vnaďů apod.) natož pak samotná realizace intimního styku (nemusí jít přímo o pohlavní akt) na těchto místech je narušením veřejného pořádku a je možné uložit pokutu až do 30.000 Kč podle § 46 odst. 2 zákona o přestupcích. Trestná není v České republice prostituce, ale kuplířství podle § 204 Trestního zákona a obchodování s lidmi podle § 168 Trestního zákona. (<http://zakony.centrum.cz/trestni-zakonik/cast-2-hlava-2-dil-1-paragraf-168>)

2. VLASTNOSTI PROSTITUTEK V LITERATUŘE

STAROVĚK

Sumerský Epos o Gilgamešovi

- Téma je chrámová prostituce a uctívání bohyně plodnosti Ištar.
- Negativních popisů chrámových prostitutek je v něm minimum a Gilgamešův společník Enkidu je vzápětí napomínán, aby se k nim choval s úctou. „Proč, o Enkidu, proklínáš nevěstku, která ti dala jíst chléb hodný bohů, dala ti víno pít hodné králů, jež oblékala tě v nádherné roucho a krásného Gilgameše ti za druha dala?“ (1976, s. 57).

STŘEDOVĚK

Román o růži

- V 15. století ho kritizovala první feministka v dějinách Kristina Pisánská za stereotypní zobrazování žen.
- Opěvuje počestné ženy, nejde o prostitutky.

Dekameron (Giovanni Boccaccio)

- V pátém příběhu druhého dne okrade sicilská prostitutka koňského handlíře pomocí lsti o peníze.
- „Jak tak ale ukazoval svůj měsíc, stalo se, že kolem šla, aniž si toho všiml, překrásná mladá Sicilianka, svolná jít s kterýmkoliv mužem i za malou odměnu, a ta si v duchu řekla: „Kdo by na tom byl líp než já, kdyby ty peníze byly mé.“ (1992, s. 114).

Božská komedie (Dante Alighieri)

- Prostitutka v Očistci ve Zpěvu třicátém třetím je hříšnice.
- „A pevně na skále jak hrad ční ztmělý, tak na něm nevěstku jsem viděl, stále kol nestydatě oči její spěly. By nikdo nevzal mu ji nenadále, zrak obra po pravidic státi zočí, s nimž líbala se často; že pak v mále své chlípné zraky také na mne točí, ten divý milenec ji tak zbil celou, že všady rány zřely na ní oči.“ (str. 396).

Canterburské povídky (Geoffrey Chaucer)

- Vystupují v nich abatyše a jeptiška, které doprovázejí vypravěče na jeho cestě do Canterbury (ve středověku byly velmi oblíbené různé opisy a jedno z označení pro bordelmamá bylo abatyše, proto není jasné, zda není ve skutečnosti řeč o prostitutkách, zvláště když ji autor popisuje jako krásnou ženu).
- V Povídce lodníkově „mnich a ta kráska dohodli se spolu, že za sto franků bude mu ta paní v náručí ležet třeba do svítání.“ (1970, s. 144). To je narážka na nevázaný sexuální život mnichů ve středověku a jasná zmínka o prostituci. Žena je rozmařilá, povolná a lehkomyšlná.
- V Povídce odpustkáře je prostitutka jako služebnice ďábla „A měli děvky, útlé tanečnice, cukrářky též a holky harfenice, ty, co jsou pravé služebnice ďábla a živí chlípnot, aby nezeslábla, když zažehly ji, a jež, zlořečená, s obžerstvím bývá vždycky sešvagřena.“ (1970, s. 206).
- V Povídce Fráterově vystupuje kuplíř, který vydírá klienty prostitutek a požaduje od nich peníze za mlčení. „A děvky měl, co k jeho prospěchu mu řekly, koho měly

v pelechu, zda pana Roberta, či pana Huga, či ať spal s nimi Janek nebo Kuba.“ (1970, s. 260).

KURTIZÁNY

Fanny Hillová, Memoáry kurtizány (Jan Cleland)

- Je to román ze světa tehdejších luxusních prostitutek – kurtizán.
- Hlavní hrdinka se stane sirotkem a přichází do Londýna za prací, kde si ji vyhlédne kuplířka. Je velmi naivní, nepřemýšlí nad tím, co vidí kolem sebe, nepřemýšlí nad následky dlouhodobého života v prostituci a je povrchní (stará se hlavně o luxus, jídlo a oblečení). Rychle si zvyká na sex za peníze, je pasivní a nechá se snadno ovlivnit, je nápadně naivní (možná až přehnaně i na dobu 18. století).
- Dobře vystihuje touhu prostitutek po tom, aby si našly bohatého milence, který je zajistí, a že skončí s prostitucí – stejné sny mají prostitutky i dnes. Hlavní hrdince se to podaří, zákazník jí odkáže peníze, po jeho smrti dědí a zároveň se vrací do Londýna její první láska, mladík, kterého jeho otec na začátku příběhu poslal na moře, aby na ni zapomněl.
- V popisech sexuálních praktik jsou dvě nepřesnosti – je zkreslený průběh deflorace a chybí zmínky o bránění početí (to mohlo způsobovat problémy čtenářkám, které by braly text doslova v době, kdy chyběly informace z jiných zdrojů). Deflorace má být podle Fanny Hillové snadná a příjemná pro ženu a píše o několika nechráněných stycích, přičemž hrdinka otěhotní pouze jednou (může to souviset s tím, že autorem knihy je muž – je tam podobnost s erotickými fantaziemi mužů a s dnešním pornem).
- Zajímavě jsou důvody, proč se její „kolegyně“ ocitly v prostituci (většinou to byly nemanželské děti, znásilněné v dětství, sirotci nebo děti z chudých rodin) – odpovídá to tomu, jaký je sociální původ části prostitutek v dnešní době. „Můj otec byl mlynářem blízko města Yorku. Oba rodiče mi zemřeli, když jsem ještě byla dítětem. Ujala se mě teta, vdova a hospodyně u našeho lorda (1991, s. 193).

Roxana (Daniel Defoe)

- Manžel hlavní hrdinky byl nezvěstný a musela se sama postarat o pět dětí, které nakonec kvůli chudobě dala k příbuzným. Majitel domu ji požádal o placení nájmu „protislužbou“ a tím se stala prostitutkou, postupně se stala luxusní kurtizánou.
- Několikrát odmítla sňatek, protože prostituce pro ni znamenala finanční nezávislost a možnost sama nakládat se svými penězi, jak to vnímaly v té době mnohé kurtizány (jedna z mála možností, jak být v 18. století finančně nezávislou ženou). „Řekla jsem mu, že neznám manželský stav, který by nebyl v nejlepším případě stavem podřízenosti, ne-li otroctvím. A to mě vůbec neláká. Žiju si naprosto svobodným životem a mám dostatečně velké jmění. Nechápu jak slova čest a poslušnost souvisí s nezávislostí svobodné ženy. Nevidím důvod, proč by si muži měli osobovat všechnu svobodu lidského pokolení a podřizovat ženy, nehledě na nespravedlnost v rozdělení majetku, zákonům manželství, které si sami vymysleli. Mé neštěstí je, že jsem žena, ale jsem rozhodnuta sama si to nezhoršovat. A vidím-li, že svoboda je zřejmě vyhrazena pouze mužům, chci být mužem-ženou. Neboť jako jsem se narodila svobodná, chci svobodná i zemřít.“ (1971, s. 152).
- Hlavní hrdinka v románu Roxana měla k sexu za peníze kvůli chudobě nejdříve odpor, pak rezignovala a zvykla si na prostituci, peníze a luxus. Později se náhodou potká se svými dětmi a snaží se jim pomáhat finančně, skončí s prostitucí, protože si našetřila dost během milostných poměrů s bohatými kupci a knížaty, vdá se za jednoho z milenců a bojí se prozrazení.
- Román Roxana je zajímavý popisem psychického zvládnání prostituce u žen, které k tomu donutila chudoba a nepříznivá sociální situace. Podobným vývojem si procházejí prostitutky i dnes, od odporu přes rezignaci k návyku na peníze a luxus. I dnešní prostitutky se bojí prozrazení a reakce rodiny. Upozorňuje sice na zkaženost prostitutek, ale i na důvody, proč jsou matky v nouzi ohroženy prostitucí a jak se s ní vyrovnávají. „Troufám si tvrdit, že žádná žena nikdy nevedla takový život jako já: šestadvacet let zkaženosti bez nejmenší známky výčitek, beze stopy lítosti nebo aspoň přání už s tím skoncovat. Tak jsem si zvykla na neřestný život, že mi to nakonec už ani jako neřest nepřipadalo. Žila jsem si pohodlně a příjemně. Topila jsem se

v penězích, hrnuly se mi proudem dík uskrovnovacím opatřením, která řídil můj dobrý rytíř Robert.“ (1971, s. 168).

Dáma s kaméliemi (Alexandre Dumas ml.)

- Hlavní hrdinka je prostitutka, která má strach se zamilovat, je zmatená, nevyzná se ve svých pocitech, zároveň její milenec pochybuje o její lásce a musí bojovat s předsudky svého okolí. Jde o vztah mezi prostitutkou a mužem, který se jí snaží přivést na správnou cestu, tak, jak probíhá často i dnes, včetně citového zmatení prostitutek a strachu se zamilovat.
- „A pak, dopřeje-li Bůh nevěstce pravé lásky, zdá se zpočátku milostí, ale ukáže se téměř vždy jako trest. Není odpuštění bez pokání. Je-li bytost, jež si musí vyčítat celou svou minulost, pojednou zachváčena hlubokou, upřímnou a nepřekonatelnou láskou, o níž se domnívala, že jí není vůbec schopna, vyzná-li tuto lásku, jak ji asi ovládá milovaný muž! Jak se cítí mocným, má-li právo říci jí: Děláte z lásky jen to, co jste dělala za peníze! A tu nevědí takové ženy, jak mají dokázat svou lásku!“ (2014, s. 83).

Lesk a bída kurtizán (Honoré de Balzac)

- Je to asi nejznámější román o prostitutkách z 19. století.
- Na hlavní hrdince kurtizáně Ester je nejvíce nápadné to, že neovládá svůj vlastní život, musí se podřizovat vůli ostatních, pasáků, zločinců, klienta, který za ni zaplatí víc než muž, do kterého je zamilovaná. Nemůže být s mužem, kterého miluje, ale s tím, který za ni zaplatil její dluhy a dohodl se s kuplířem, nemůže svůj osud změnit a řeší to sebevraždou. Román dobře popisuje, jak společnost prostitutkám nepřeje slušný život, a když se snaží navázat normální partnerský vztah, okolí je pomlouvá, směje se partnerovi a snaží se zabránit jejich vztahu.

REGULACE PROSTITUCE V 19. STOLETÍ

Tajnosti pařížské (Eugène Sue)

- Jde o jeden z nejznámějších románů na téma prostituce, kterým se inspirovali další autoři.
- Zamýšlí se nad ženami, které se věnují prostituci z důvodu chudoby, aby zajistily finančně sebe a své děti. Jejich chudoba je často dědičná, společnost je odsuzuje už předem kvůli tomu, že jsou z chudé rodiny, nebo že jejich rodiče se dostali do konfliktu se zákonem. Kritizuje dědičnou chudobu, předsudky společnosti vůči napraveným prostitutkám a upozorňuje na ženy, které začnou pracovat v prostituci, aby se vymanily z chudoby. Do detailů líčí osudy několika prostitutek předtím, než se staly prostitutkami, aby upozornil na sociální příčiny prostituce.
- Prostitutka Pěnkava žije jako sirotek u tyranské zlodějky Sovy. „Pak jsem musela až do setmění žebrať; večer totiž prodávala stará na Pont Neuf smažené ryby. Panečku, to už jsem zas dávno nevěděla, že jsem v poledne dostala kus chleba; ale chraňbůh poprosit Sovu o jídlo, to mi hned řekla: „Vyžebrej deset sou, couro, a budeš mít večeři,“ a ještě mi nabila. Jak jsem byla hladová a celá bolavá, slzy mi tekly proudem.“ (2004, s. 23).
- Nechybí šťastný konec, kdy Pěnkava nakonec najde svého otce a skončí s prostitucí. To dodávalo naději tehdejším prostitutkám v nevěstincích, které v 19. století hodně četly romány s hlavní hrdinkou prostitutkou. Na několika místech se autor zamýšlí nad dědičnou chudobou a prostitucí z existenčních důvodů. „Jestliže tolik nešťastnic propadá neřesti, zřídka bývá důvodem záliba v prostopášnosti; spíš je k tomu vede opuštěnost, špatný příklad, zvrhlá výchova a hlavně hlad; tuhle duševní a tělesnou daň odvádějí civilizaci pouze chudé třídy. (2004, s. 283).

Kulička (Guy de Maupassant)

- V této povídce je hlavní hrdinka plnoštíhlá prostitutka, dobrosrdečná, přátelská a vlastenecká, kterou okolí využívá a pak odhodí a pohrdá jí. Povídka se odehrává během prusko-francouzské války. Prostitutka přezdívána Kulička je zajata spolu s dalšími francouzskými muži a ženami a jsou propuštěni výměnou za službu, kterou

je Kulička nucena poskytnout pruskému vojákovvi, na naléhání ostatních. Cítí se tím ponížena, protože tím trpí její hrdost a vlastenecké cítění.

- „Nikdo se na ni nedíval, ani si na ni nevzpomněli. Cítíla, jak tone v opovržení těchto počestných hlupáků, kteří ji nejdříve obětovali a pak odhodili jako špinavou a neužitečnou věc. Vzpomněla si na svůj koš plný dobrot, jež tak hltavě spolykali, na své dvě slepice, obalené rosolem, na paštiky, hrušky, na čtyři lahve vína. Zlost náhle opadla, jako když praskne příliš napjatá struna, a chtělo se jí plakat.“ (1956, s. 79).
- Ostatní ženy jí pohrdají, popírají, že prostitutka může odmítnout klienta, když jich přece měla tolik. Štítí se jí, ale ve skutečnosti jí závidí a jsou pokrytecké. Povídka vystihuje pohled „slušných žen“ na prostitutky, tak jak je běžný i dnes. „Když je to její povolání, proč by odmítala právě toho?“ (1956, s. 67).

Nana (Émile Zola)

- Nana je francouzský naturalistický román z prostředí revuálních divadel, kde si herečky kvůli nízkým příjmům přivydělávaly prostitucí. V České republice to bylo v minulosti například Karlínské divadlo (v té době divadlo Varieté), smíchovská Aréna nebo divadlo Rokoko. Hlavní hrdinka Nana je naivní, jsou pro ni důležité jen peníze, život v luxusu a nevázaný sexuální život. Několikrát prochází krizí, například když chce skončit s prostitucí a žije v monogamním vztahu s jedním ze svých bývalých klientů. Ten jí postupně začne bít a nedává jí peníze na domácnost, takže se začne znovu věnovat prostituci. Nakonec zůstane na ulici bez prostředků.
- Román Nana zachycuje i to, co i současné společnosti vypadá jako protimluv, že prostitutky bývají zároveň milující matky, které chtějí pro své děti to nejlepší, chtějí jim zajistit život v dostatku, kvalitní vzdělání, dobře je provdat a jen některé se smíří s tím, že jejich dcery by se věnovaly prostituci. Většina prostitutek, které jsou zároveň matky, chtějí pro své děti lepší život, než mají ony. „Její syn Olivier, na nějž byla velmi pyšná, byl chovancem námořnické školy. A tak se hovořilo o dětech. Všechny dámy se rozplývaly. Nana říkala, jakou má radost: její chlapeček, Ludvíček, je teď u tety a ta jí ho každý den k jedenácté hodině přivádí; bere ho do postele a on si tam

hraje s pinčlíkem Lulu. Člověk by smíchy pukl, když ti dva dovádějí pod pokrývkou. Nikdo by neřekl, jaká je Ludvíček už liška podšitá.“ (1965, s. 69).

- Syn hlavní hrdinky nakonec zemře na neštovice, Nana se později nakazí také a zemře. „Jako by jí byl do tváře vstoupil jedovatý virus, jež sebrala ve stokách a na pohozených mršinách, ten ferment, jímž sama otravovala kdekoho, a proměnil obličej v hromadu hnisu.“ (1965, s. 313).

Baruška (Božena Němcová)

- Je o dceři statkáře Barušce, kterou pošle otec do služby v Praze, aby poznala svět a mohla vést vlastní domácnost. Baruška se nedopatřením ocitne v nevěstinci během policejní „šňáry“ a je zatčena jako prostitutka, ale ujme se jí bohatá vdova. Ta jí vezme k sobě, pomůže jí smýt hanbu a dobře se vdát. Povídka měla sloužit jako varování pro rodiče i mladé dívky, jaké nebezpečí jim hrozí ve službě v Praze a jak mu mají předcházet. Baruška se prostituci vyhne, ale jedna z prostitutek jí vypráví svůj příběh.
- „Byla jsem v zoufalství a netroufala si jít mezi lidi; a druhou noc přišli prohledávat, a na vzdor mým prosbám a slzám musela jsem s druhými; zde v tom samém vězení jsem plakala jako ty nyní. Když mě pustili, chodila jsem a prosila o službu jako žebrák o kus chleba; za stravu chtěla jsem sloužit – ale buď mě nepotřebovali, buď mně nevěřili, buď mne odstrčili s opovržením. Konečně i já zaklela jsem nelítostné lidi a zoufale vrátila jsem se do místa, kde kynulo dobré živobytí; od té doby jsem ztracena navždy.“ (s. 44).

Profesor Neřád neboli Konec tyrana (Heinrich Mann)

- Upjatý a nenáviděný gymnaziální profesor Raat se zamiluje do příležitostné prostitutky a kabaretní zpěvačky Rosy Fröhlichové. Heinrich Mann v tomto románu překvapivě věrně popisuje, jak se může vyvíjet vztah s bývalou prostitutkou, když se nepodaří. Rosa Fröhlichová se snaží vystupovat jako skutečná umělkyně, s profesorem Raatem si jen hraje a ponižuje ho, na což není pedantský profesor přezdívaný Neřád ve svém životě vůbec zvyklý.

- Toto chování mu vyhovuje a postupně se do Rosy zamiluje. Zhruba do poloviny románu není jasné, jaký je vztah umělkyně Fröhlichové k profesoru Neřádovi, jestli se do něj zamilovala, nebo s ním jen manipuluje. Neřád se vzdá své dobré pověsti, všechen čas a peníze obětuje umělkyni Fröhlichové, nedobrovolně odejde z gymnázia, protože poškozuje jeho dobrou pověst. Rosa Fröhlichová ho postupně začne veřejně podvádět a utrácí na dluh, takže se čím dál víc zadlužují.
- „U ní doma se nikdy nic nedálo. Umělkyně Fröhlichová provozovala cizoložství s veškerou opatrností a s veškerým ceremonielem doopravdy provdané ženy, s dvojitými závoji, se zastřenými kočárovými okny, s dostaveníčky na venkově. Tolik etikety ji povznášelo a nikdo by se nebyl odvážil zaměňovat ji s jinými dámami.“ (1964, s. 173). Nakonec jsou zatčeni policií, protože Neřád napadne jednoho ze svých bývalých nezvedených studentů, kterého najde u sebe doma spolu s umělkyní Fröhlichovou. Ta ho se studentem nepodvedla, ale Neřád tomu nevěří, fyzicky ho napadne a okrade o peníze. Heinrich Mann chce v tomto románu ukázat prostitutku, která ve skutečnosti není zamilovaná, ale svého milence jen využívá a vlastně dál provozuje svoje řemeslo. Chce upozornit na mravní zkázu, která hrozí muži, když se zamiluje do prostitutky.

Zločin a trest (Fjodora Michajloviče Dostojevského)

- V psychologickém románu je jednou z postav prostitutka Soňa, která Raskolnikova neodsoudí kvůli spáchané vraždě, přiměje ho, aby se přiznal, a trpělivě čeká, než bude propuštěn z nucených prací. Dostojevskij Soňu otevřeně neodsuzuje, klade důraz na sociální aspekt. Soňa pracuje jako prostitutka, aby uživila rodinu, protože otec je alkoholik. Je soucitná, nábožensky založená a věří v lepší život. Dostojevskij se pravděpodobně snažil upozornit na sociální příčiny prostituce a vyjádřit naději na lepší svět. „Má trojí cestu,“ myslel si, „skočit do průplavu, dostat se do blázince, nebo... nebo se konečně celá oddat neřesti, která omamuje rozum a zatvrzuje srdce.“ Poslední myšlenka mu byla ze všeho nejděpnější, ale byl skeptik, mladý, odtažitý, a proto byl krutý, a proto také ani nemohl nevěřit, že poslední východisko, to jest neřest, bylo ze všeho nejpravděpodobnější.“ (2014, s. 318).

Magdalena (Josef Svatopluk Machar)

- Hlavní hrdinka veršovaného románu je prostitutka Lucy. Syn z bohaté mlynářské rodiny Jiří potkává v pražském nevěstinci v Páté čtvrti prostitutku Lucy, kterou do nevěstince prodal její vlastní otec, ještě si nezvykla na život v nevěstinci a je tam nešťastná. „Otec měl k ní široký a dlouhý výklad o životní celé bídě, o tak zvané počestnosti, jež prý u žen jest jen slovem, v posled učinil jí návrh, by se vrhla sem v tu dráhu. Vrhla se v ni. Žije takto líp, než žila v onom světě, spokojen jest otec nyní, stará madame má ji ráda – co chtít více?“ (1946, s. 26).
- Odejde s Jiřím do jeho domu, sblíží se s jeho matkou, chová se skromně, stydlivě, snaží se začít nový život. Naráží na předsudky maloměšťáků, kteří se jí štítí a pánové se usmívají. Lucy pomáhá přátelství s mladým mužem, který trpí tuberkulózou a nakonec umírá. Jiří se začne politicky angažovat, kandiduje do parlamentu a vztah s Lucy škodí jeho dobré pověsti, komplikuje to jeho politickou kariéru. Nakonec se ožení s jinou dívkou a Lucy se vrací do Prahy. Přemýšlí o sebevraždě, ale nakonec se vrací zpět do bezpečí do nevěstince. Dá se říct, že je to nadčasový příběh, který se může odehrát kdykoliv i v současnosti. I postava Lucy je velmi realistická, odpovídá bývalé prostitutce, která se rozhodla odejít z prostituce, ale brání jí v tom společnost, která se jí štítí. I to je současný problém nejen na maloměstě, ale i v Praze.

Dům smutku (Franz Werfel)

- Dům smutku je novela z prostředí skutečného luxusního nevěstince v pražské Kamzíkové ulici, přezdívaného královský bordel, salon Gogo nebo Goldschmied. Příjmení majitele podniku změnil v povídce na Maxl. V povídce jsou zachyceny jednotlivé nevěstky, které i ve skutečnosti často pocházely ze zahraničí, například z Německa nebo z Maďarska, typologie klientů, smrt majitele podniku Maxla a pohřeb, který předznamenal zánik samotného nevěstince. Jedna z dívek končí svou kariéru v prostituci a vdává se za poslance, který shodou okolností prosazuje aboliční zákon (zrušení nevěstinců).

- „Kdo by chtěl Ludmile předhazovat špatnou paměť? S krví odplavila válka i zcela jiné vzpomínky. Je ostatně už dlouho vdána za vlivného poslance mladého státu. Náhoda tomu chtěla, že se stal v nadšených dnech převratu členem onoho parlamentního výboru, který za předsednictví známé feministky porazil „kasernovanou prostituci“ a tím rozhodl také o osudu Velkého salónu. Manžel paní Ludmily je znám jako idealista, nebyl dosud zapleten do žádné z mnoha korupčních afér a je prý velkou politickou nadějí. Budiž jí i státu upřímně přáno, aby se stal v příští vládě ministrem.“ (1970, s. 62).
- František Kafka v doslovu vydání Domu smutku z roku 1970 spekuluje o tom, že „není vyloučeno, že právě ta zdržela český překlad této šťavnaté novely více než o třicet let.“ (1970, s. 101).

Na plechárně (John Steinbeck)

- V této novele je jako vedlejší postava majitelka nevěstince Dora Floodová. Ta se snaží vybudovat „slušný nevěstinec“, kde dívky dodržují pravidla společenského chování a neupozorňují na sebe na ulici. Často přispívá na dobročinné účely, částečně s dobrým úmyslem, částečně proto, aby ji úřady trpěly i přesto, že provozováním nevěstince porušuje zákon. „Dořina neopěvovaná, v novinách neuveřejňovaná necudná mzda hříchu je v seznamu darů vždy na prvním místě.“ (1992, s. 16).

Policejní hodina (Géza Včelička)

- Román českého představitele socialistické literatury zobrazuje problém prostituce z důvodu chudoby. Chudou rodinu z pražské židovské čtvrti „drží nad vodou“ prostřední dcera Julka, která se výhodně a bohatě provdá za majitele nevěstince. Jako jediná z rodiny má dostatek peněz a podporuje svou matku, sourozence a jejich děti. Matka to snáší ze začátku špatně, ale když přijde o práci a Julka ji zaměstná jako prادلenu pro nevěstinec, obhajuje se tím, že nejsou kuplíři, ale pomáhají stejně chudým dívkám, aby neskončily bez práce a na ulici. V celé deváté kapitole jsou popsány sociální příčiny prostituce v době Rakouska-Uherska, život prostitutek, chování kuplířů a pasáků a nejistá budoucnost prostitutek, které zestárnou.

- „Ve skutečnosti přes všechnu hloupou romantiku svedené nevinnosti nebo vášnivého založení, povahy vyštvala holku na ulici i do nevěstince vždy jenom bída. Hlad, nouze, dales! Jenom bída, které se říká, jak jsem četla v Kurýru, mravní a fyzická. Zkrátka bída žaludku a mozku. To je jasné jako den a všechno ostatní je pouhé blábolení. Dávali nám málo jíst, ubytovávali nás ve štěničárnách a peněz nám platili jen tolik, že jsme mohly chodit pouze polonahé! Kdo? Inu, milostpaničky, páni fabrikanti, páni obchodníci a kšeftaři i erár, ti všichni nás zkrátka takto vybavovali do života, vlastně na štrych. A neměla-li jsi nikoho, kdo by ti pomohl, kdo by tě nasýtil, oblekl a dal ti vyspat samotné a bez blech, octla ses jednoho dne na ulici bez rachoty, bez troníku, bez bandura, bez střechy nad hlavou. A poněvadž jsi svůj život neuměla vyřešit rozumněji, odbojněji, méně špinavě a bála-li ses to ukončit sebevraždou, už jsi na té ulici zůstala. Už jsi po ní jela jako po másle. Ulice nebo nevěstinec! Vždyť je to jedno a totéž!“ (1972, s. 89).

Lehká dívka a reportér (Karel Poláček)

- Povídka, kde je jako jedna z postav prostitutka Anděla Šnajdrová. Představuje „úspěšnou prostitutku“, která stoupá v prostituční hierarchii tak dlouho, až odejde z prostituce a stane se počestnou vdovou a dámou. V prostituční hierarchii stoupá s lehkostí, působí jako prostoduchá a naivní, ale ve skutečnosti je cílevědomá a jde za svým snem stát se finančně zajištěnou dámou. Začíná jako naivní pouliční prostitutka, později má pouze jednoho „strýčka“, který ji finančně podporuje, pak se stane herečkou a vdá se za ředitele divadla, ovdoví a vdá se za senátora. Postupně se mění i její chování, od prostitutky, na které je na první pohled vidět její povolání, se mění na dámu, která je k nerozeznání od jiných výhodně provdaných žen.
- „Anděla počala se mechanicky svlékati, přičemž se zjistilo, že nebylo zrovna pečlivá hospodyně. Její prádlo bylo děravé a při své toaletě užívala více špendlíků, než bylo zapotřebí.“ (1994, s. 20) „Ano. Rozloučím se s divadlem... Už se mi to nelíbí. Prosím vás, vždyť to znáte... Na divadle je příliš smíšená společnost... Dnes nenajdete na prknech skutečné dámy... Herečky rekrutují se často ze spodiny... Řekla jsem

Dodíkovi: Víš, hochu, nemůžeš ode mne žádati, abych hrála s nějakou... jejíž minulost je záhadná... nějakou z periferie...“ (1994, s. 121).

- Karel Poláček se na několika stranách zamýšlí nad prostitucí, vyjadřuje názor, že špatná situace prostitutek je důsledek nedostatečné ochrany ze strany státu a že militarismus, byrokracie a buržoazní paničky jsou horší než prostitutky. „Prostituce je ošklivá, protože postrádá úplně jakékoli právní ochrany, které společnost poskytuje jinak v plné míře lichvářům. Občanský zákon pokládá smlouvu uzavřenou mezi mužem a holkou za kontrakt nemravný, a tím způsobuje, že jsou holky vydány v plen vyděračství kuplířů, pasáků a policejních úředníků.“ (1994, s. 53). Dá se říct, že Poláčekův názor na prostituci kontrastuje s názorem Gézy Včeličky, který považuje prostituci za zlo a následek chudoby.

Sex není zadarmo (Chester Brown)

- V komiksu nejsou do detailů propracované postavy prostitutek, ale můžeme si všimnout toho, jak věrně popisuje prostředí erotických privátů a eskortů. Na základě tohoto komiksu a našich informací přímo zevnitř české prostituční scény můžeme říct, že české a kanadské erotické priváty fungují prakticky stejně, prostitutky v nich žijí podobně, ale rozdíl je v tom, že v Kanadě byla prostituce ještě donedávna ilegální. Jediné, v čem se tedy liší české a kanadské priváty, je riziko trestního stíhání a způsob, jak prostitutky kontaktují klienty. Jde o popis fungování erotických privátů a základních typů prostitutek z pohledu klienta.
- Brown se zmiňuje například o inzerátech s nereálnými fotkami, za kterými se skrývá méně atraktivní dívka, o tom, jak dívky nemluví pravdu o svém věku, jak se některé prostitutky snaží sex urychlit i proti vůli klienta, během schůzky se dívají na televizi, ale že některé jsou i vzdělané a rády mluví s klienty například o literatuře. Na základě tohoto komiksu se můžeme orientovat i v prostředí českých erotických privátů, když si odmyslíme strach z trestního stíhání žen za to, že se živí prostitucí. V České republice je trestné pouze kuplířství a obchodování s lidmi, prostituce jako taková trestná není.

Všecky krásy světa (Jaroslav Seifert)

- Kniha vzpomínek obsahuje několik zmínek o prostituci ve všech podobách, dokonce i v cenzurovaném vydání z roku 1985. Vydavatelé chtěli pravděpodobně poukázat na prostituci jako na průvodní jev monarchie a kapitalismu. Seifert není v popisech prostitutek nijak vulgární. Svůj zážitek z ranného mládí s prostitutkou v Břetislavově ulici vykloněnou z okna popisuje s nostalgií a poněkud naivně. „Dívka byla pohledná, aspoň se mi to zdálo. Usmívala se na mě laskavě, takže strach ze mě trochu spadl. Jakmile poznala mou bojácnou váhavost, jediným gestem rozepjala bílou blůzu. Zdálo se mi, že jsem leknutím rychle zbledl, aby se mi hned potom vhrnula opět prudce krev do tváří a já jsem se zděšeně díval do okna na obnažené dívčí prsy. Stál jsem zmateně, jako by vedle mě uhodil do dlažby blesk. Dívka se na mě usmívala a já se zapotácel. Trvalo to jen pár vteřin. Mezitím se dívka opět zvolna zapínala a pokynem ruky zvala mě dovnitř. Pak se záclona opět shrnula. Dal jsem se na zmatený ústup.“ (1985, s. 99).
- Tento Seifertův zážitek z mládí v Břetislavově ulici, kde uviděl prostitutku vyklánějící se z okna, je nejznámější zobrazení prostitutky z celé knihy Všecky krásy světa. Zmiňuje se o tom například Kopáč v knize Nevěstince a nevěstky. „Prvotní zážitek se slečnou v okně však na básníkovu mysl zapůsobil tak mocně, že mu po šedesáti letech věnoval ve svém memoáru celé čtyři strany. (2013, s. 206) Že Seifert neměl sklony k vulgaritě, dokazuje i popis toho, jak myslel na toto setkání s prostitutkou pravděpodobně při masturbaci. „Přicházela i v noci a její patrně chtivýma mužskýmá rukama až pláči ohmatané prsy vábivě probleskovaly i ve tmě. V rozechvění dával jsem jí na tmavé vlasy zelený věnec z cesmíny, propletený jednou fialkami, jindy petrklíči.“ (1985, s. 101).
- Zmiňuje se o pražském revuálním divadle Aréna na Smíchově. Herečky z revuálních divadel si často přivydělávaly prostitucí, protože jejich plat v divadle nestačil na živobytí. Často končily v prostituci úplně, a to v nevěstincích nebo na ulici. Seifert se nezmiňuje přímo o tom, jestli za herečkou chodil jako za prostitutkou nebo jako za umělkyní. „I za Mařenkou Zieglerovou jsem chodil až do smíchovské Arény, ačkoliv to nebylo tak dávno, co jsme jí na plakátech malovali kníry a propichovali ňadra špendlíkem. Někdy se musím usmát.“ (1985, s. 117).

- Píše o večírku československých diplomatů v Ženevě po roce 1918, kam bylo pozváno několik pravděpodobně luxusnějších prostitutek. Ani tento popis nepůsobí vulgárně, jen popisuje situaci. „Slečny se ochotně a s úsměvem usadily v Palivcových komnatách. Nedalo pak už mnoho práce je přemluvit, aby se prozatím oblékly do Palivcových pyžam. Těch pyžam bylo právě tucet. Byl to jistě poněkud groteskní pohled na dívky, když se objevily v pánském nočním úboru, který jim samozřejmě vůbec nepadl. Naštěstí tento pohled netrval dlouho. Po malé chvíli počali se sjíždět i páni z různých vyslanectví, kteří byli přítomni zasedání Společnosti národů. A všechno bylo úplně jasné, když počaly vybuchovat první láhve šampaňského.“ (1985, s. 241).
- Na jiném místě Seifert líčí nevěstinec v přístavu Marseille. Opět se nevěnuje do hloubky charakteristikám prostitutek, ale je věčný a vyhýbá se vulgaritě. „Barman dost neochotně přinesl jí odlivku nějaké tmavé žíraviny, a když jsme mu platili, naklonil se k Teutovi a zašeptal mu německy, abychom raději odešli. Chlapi se určitě co nejdřív vrátí pro děvče a to by nebylo dobré. Když dívka poznala, že se chystáme odejít, naklonila se vsedě na stůl, podepřela si bradu a druhou rukou mlčky si porozepjala svou růžovou blůzu už dost zašpiněnou a vzápětí nás každého požádala o frank. Frank nebyl tenkrát velký peníz a koneckonců nedali jsme jej zadarmo.“ (1985, s. 256).
- Jako poslední Seifert podobným způsobem popisuje vinárnu s tajnou prostitucí v Bratislavě. Z toho, jak Seifert píše o prostituci, je viditelná vášeň pro ženy, ale zároveň úcta k nim. O žádné ženě se Seifert nevyjadřuje vulgárně, a to ani o prostitutkách. „Dům jsme dost obtížně našli. Do baru šlo se po schodech do suterénu. Ale stálo to v těch dobách za to. Pro dnešního návštěvníka, zvláště pro toho, kdo poznal Západ nebylo by to asi už tak vzrušující. Prostorná, elegantně zařízená místnost se zpola zakrytými boxy podél stěn. Příjemná cikánská hudba a lehká vůně ovanuly nás už při vstupu. Po perských kobercích pohybovaly se nehlučně čtyři dívky.“ (1985, s. 326).

Lord Mord (Miloš Urban)

- Zaměřuje se na sociální dopady asanace (bourání starého Josefova a výstavby nového) než na charakteristiky jednotlivých prostitutek. Hlavní hrdina hrabě Arco si vydržuje prostitutky jen pro sebe, a když se mu znelíbí nebo zestárnou, vymění je za jiné. Během asanace se tím prostitutky snaží vyhnout existenčním problémům a cítí se ohrožené a dotčené, když se objeví nová prostitutka. „Mluví se o Žižkově, o Karlíně, o těch novech čtvrtích. Ale tam nás místní chtít asi nebudou. Vypadá to spíš na samej okraj města nebo vesnice za Prahou, Záběhlice, nedejbože Bohnice, bude to všude strašně daleko. Ty venkovani nás tam upálej, Adi, až zjistěj, co jsme zač.“ (2008, s. 29).
- Ve stejné době se po Josefově pohybuje fantom Masíčko, který vraždí prostitutky. Jednu z jeho obětí zaviní hrabě Arco tím, že tuto prostitutku vymění za jinou a stane se z ní pouliční prostitutka. Nejen k ní, ale i k dalším svým vydržovaným prostitutkám se hrabě Arco chová násilně, především při pohlavním styku. Jsou tři možné výklady toho, proč se tyto násilné momenty v románu vyskytují. Může se v nich projevovat podvědomí autora a jeho preference v sexuální oblasti, snaha zaujmout určitý typ čtenářů, nebo tím může upozorňovat na násilné chování tehdejších zákazníků k prostitutkám. „Myslela, že to bude jako jindy, pak se uvidí, jaké ještě přijdou choutky, ale bylo to tentokrát trochu jinak, znovu dobývat teritorium se mi nechtělo, jinak své počínání vysvětlit nedovedu, to bití přes ústa a potom celý obličej, který si nemohla chránit, krev ze rtů a z nosu, z očí to řinutí slz. Pak jsem z ní vstal, a kdy si otírala tvář, ještě jsem na ni plivl.“ (2008, s. 62).
- Tyto tři možnosti jsem konzultovala s autorem románu Milošem Urbanem, protože jsem si nebyla jistá, který výklad je správný. Shodli jsme se na tom, že je to upozornění na bezohledné chování tehdejších zákazníků k prostitutkám, i když může částečně vycházet z podvědomí autora. Podle jeho slov je důvodem násilného chování k prostitutkám u hraběte Arca jeho nevyrovnaný vztah k dominantní matce. „První den po návratu jsem strávil u Gity už jsem se jejího těla nemohl dočkat, ale možná to bylo nahromaděné napětí ze Stránova, a nikoli vášeň, co se jí podepsalo na zadnici a stehnech červenými jely.“ (2008, s. 130). Své chování k prostitutkám změní až kvůli jeho zhoršující se tuberkulóze, tehdy nevyléčitelné, protože si uvědomuje, že chce po

sobě nechat něco pozitivního. V románu Lord Mord tak Miloš Urban neřeší ani tak do hloubky postavy prostitutek, jako spíš jejich existenční problémy během asanace a sociální postavení prostitutek.

Praga Piccola (Miloš Urban)

- Zabývá se problematikou prostituce velmi okrajově a nenajdeme v něm propracované postavy prostitutek. Dvakrát se zmiňuje o prostituci v pražských ateliérech za 1. republiky a jednou o návštěvě šantánu. „Rudi pak zdvihl obočí, naklonil se ke mně a ukázal na jednu z tanečnic. „Tu jsem měl.“ Pak ukázal na jinou a ještě na dvě. „Tu taky a taky tuhle a tamhletu.“ Úplně mi tím zkazil náladu a po dalších dvou tanečních číslech jsem odešel a chytil si drožku domů.“ (2012, s. 139).

Prostitutky (Josef Moník)

- Je to kniha povídek, kde zachytil všechny podoby prostituce, tak jak ji dnes vidí například některé radikální feministky, tedy včetně amatérek, promiskuitních žen, které nejsou za sex placené, vydržovaných manželek a milenek i profesionálních prostitutek. Většina příběhů se odehrává v 80. a 90. letech 20. století, sleduje osudy prostitutek před revolucí a po ní.
- V první povídce Dohazovač vystupují dvě poloprofesionální příležitostné prostitutky z uměleckých kruhů, které si daly za cíl výhodně se provdat a využít svých schopností, aby postoupily ve společenském žebříčku. „Potkali jsme se na výstavě zapomenutých abiturientů uměleckoprůmyslové školy z Jilemnice, mezi než patřila má matka, tkadlena tapisérií. Míša se tu vyskytla v počestném poslání, měla napsat sloupek do novin. Nebyla v trvalém pracovním, tím méně citovém poměru, ale nemohla si stěžovat na nedostatek nápadníků ani externích zadání pro nedělní rubriky.“ (2013, s. 6).
- Povídka Nevěsta byla v bílém vypráví osud venkovské dívky Lucie, která není profesionální prostitutka, ale je promiskuitní. Více mužů má pro radost ze života, ne pro peníze. Nakonec se seznámí s Italem a vdá se do jižní Itálie, ale jeho rodina ji nepřijme. V rodině vládne tvrdou rukou tchýně, platí tam pevná pravidla a mladé

manželky nemají žádná práva. Místní mladé ženy kvůli tomu trpí nedostatkem financí a často si přivydělávají pouliční prostitucí. Lucie nedopatřením potká na ulici svého tchána, který tam hledá pro sebe prostitutku. Kvůli ostudě utíká zpět do Čech, znovu se vdá a žije normální život, tak jako řada dnešních bývalých prostitutek. „A rozhodli se odstěhovat do Blažimi na chalupu, odkud programátor vyjíždí do Prahy. Mladá matka vozí kočárek po polních cestách a schází se s dalšími maminkami na návsi u nové dřevěné čekárny z evropských fondů. Maluje vajíčka o Velikonocích, vynáší Moranu a pálí čarodějnice. Div že nedere peří. (2013, s. 41).

- Další povídka Labyrint srdce a ráj světa je o prostituci v Amsterdamu v době, kdy tam pobýval Jan Amos Komenský. Je v ní zmínka o tom, že místní prostitutky byly ngramotné a že nevzdělanost prostitutek je problém i dnes. „Na okraj poznamenává, že veselým děvčatům – v naprosté většině to byly analfabety – posloužily stránky jeho knih jako kornouty na slunečnicová semena. Zjistil tak, že duchovní hodnoty nejsou tvrdou měnou, jíž by své vilné potřeby zaplatil. Děvky nečetly. To je problém i dneska.“ (2013, s. 104).
- To je v rozporu s poznatky z 19. století i ze současnosti. V 19. století bylo podle dostupných zdrojů pouze 10% prostitutek ngramotných, většina prostitutek uměla číst a psát a hodně četly, hlavně romány, kde byla hlavní hrdinkou prostitutka. I v současnosti podle posledních průzkumů i podle našich zkušeností z praxe má minimum prostitutek jen základní vzdělání, většina dnešních prostitutek je vyučená nebo má maturitu a přibývá prostitutek s vysokoškolským vzděláním. Většina z nich vyplňuje svůj volný čas sledováním televize nebo právě čtením. Otázka je, jestli mezi 17. a 19. stoletím došlo k takovému posunu ve vzdělání prostitutek nebo jde čistě o představy autora o vzdělání tehdejších prostitutek. Pokud jde o vzdělanost dnešních prostitutek, může to souviset s osobní zkušeností a omezeným přístupem autora ke statistikám, které sledují vzdělání dnešních prostitutek.
- V poslední povídce Externí průvodce vystupuje studentka z dobře situované rodiny Soňa, která si v 80. letech v Praze přivydělává hotelovou prostitucí. Je spíše naivní, bezstarostná, užívá života a snaží se vydělat co nejvíc peněz schůzkami s cizinci v pražských hotelích, po revoluci se živí jako tlumočnice, pracuje pro vládu i

prezidentskou kancelář. Kromě věrného popisu fungování hotelové prostituce v 80. letech jsou v povídce dva zajímavé momenty. Po převratu se Soňa vdá za amerického sociologa a odejde s ním do Ameriky, ale manželství nefunguje. Manžel ji podvádí, má sklony k alkoholismu a domácímu násilí. Nakonec požádá o rozvod kvůli milence a během rozvodu použil proti ní její minulost. „U okresního soudu dokázal univerzitní učitel snadno, že matka má pochybnou pověst, písemná dobrozdání v tomto ohledu měl od chlapsky solidárních Pullitzerových laureátů a bratranců z Dissociated Press; rozdávala se holt v těch šťastných dnech nezištně a nedomyšleně hlavně zajímavým lidem. Holčičku přisoudili jemu.“ (2013, s. 126), Tím Moník upozorňuje na to, že bývalé prostitutky mívají celoživotní strach z toho, že je jejich minulost dožene a okolí je odsoudí. Upozorňuje tím i na často nerovné postavení bývalých prostitutek ve vztahu a v manželství, když skončí s prostitucí a partner věděl o jejich profesi.

- Poslední zajímavý moment je v závěru povídky. Během rozvodu si Soňu vyhlédnou tzv. Baptistické matky, které se věnují pomoci prostitutkám přímo v ulicích. Soňa se přestěhuje zpátky do Prahy. Postupně se odpoutává od Baptistických matek, protože nesouhlasí s jejich metodami, ale dál se věnuje prevenci prostituce, spolupracuje s Rozkoší bez rizika i s pražským magistrátem. Všechny postavy v Moníkově knize prostitutky působí velmi reálně, ale Soňa z této povídky obzvlášť. Nutí nás to přemýšlet, jestli je Soňa skutečně reálná postava a kolik reálií v povídce Externí průvodce odpovídá zkušenosti, vzhledem k tomu, že podle našich informací z terénu je v současné době v Praze více bývalých prostitutek, které se věnují prevenci prostituce. Zároveň je současná česká společnost vnímá rozporuplně a ne všichni je v tom podporují. „Soňa uspěla i na Starém Městě. Evangelijní osvěta přinesla ovoce a jednatelka hlásí svým presbyterům hmatatelné výsledky, neboť i díky známostem na magistrátu vymetla peleš hříchu. Okolí Uhelného trhu je prakticky hurenfrei, tematický park osířel. Osamělé šelmičky se přesunuly do vlčích doupat nad Václavským náměstím a loví teď ve Smečkách.“ (2013, s. 128).

Billie (Anna Gavalda)

- Hlavní hrdinka je mladá dívka z problémové rodiny, od které odešla matka, když jí bylo jen několik měsíců. Nevlastní matka je alkoholička a rodina žije na hranici chudoby. Za společenský vzestup matka považuje, když si Billie brzy najde sexuálního partnera. K němu se odstěhuje, ale ve vztahu dojde ke krizi, rodina partnera ji nepřijme. Tehdy poprvé začne s prostitucí. „Samozřejmě jsem se kurvila... Věděla jsem to...? No a co? Zjistila jsem, že díky svému tělu můžu žít jakž takž v klidu, mám co jíst a dokonce... dokonce... můžu občas lapnout i trochu toho citu.. A má bejt...? Byla bych blbá, kdybych toho nevyužila, ne?“ (2013, s. 98).
- Vrací se k ní i po letech, když má problémy v partnerském vztahu se svým bývalým spolužákem. Román ukazuje sociální důvody, proč některé ženy vstupují do prostituce. Konec je optimistický jen částečně, rozhodnou se vzít, ale víme, že krize ve vztahu žena řešila návratem do prostituce.

Na vlastní kůži (Kate Holdenová)

- Jde o první ze dvou autobiografických románů Kate Holdenové.
- Oba romány jsou svým obsahem velmi podobné tomu, jak prožívají prostituci ženy v České republice, které se věnují této profesi dobrovolně. V prvním díle Na vlastní kůži Kate začíná vyprávět svůj příběh nesmělé dívky ze slušné rodiny. Žila ve vědeckém prostředí, od dětství vedená ke čtení a k víře. Její partner ji přivede k závislosti na drogách, a když jí dojdou peníze, začne s prostitucí nejprve na ulici a pak v nevěstinci. Její rodiče o její práci v prostituci vědí a snaží se jí pomáhat přestat s drogami i s prostitucí. V tom je základní rozdíl proti většině žen v České republice, které se věnují prostituci.
- Většina z nich svou profesi tají před rodinou a přáteli a má svoji historku o tom, kde pracují a na jaké pozici. Nesmělá Kate objevuje svou sexualitu a to, že je pro muže atraktivní. Dlouhou dobu ji proto prostituce baví a zvyšuje se jí sebevědomí. S tím se setkáváme i v praxi u nesmělých žen, které se začnou věnovat prostituci. Neuvědomují si, že za ně muži platí, vlastně obelhávají samy sebe, mají pocit, že můžou mít každého muže, na kterého si ukážou, a že jsou atraktivní. Tvrdě se setkají s realitou ve

chvíli, kdy chtějí skončit s prostitucí a zjistí, že je okolí odsuzuje a odtahuje se od nich. Pak jejich sebevědomí opět padá, přesně jako u Kate.

Na vlastní pěst (Kate Holdenová)

- Ve druhém díle líčí svůj pokus o návrat do normálního života mimo prostituci. Odjíždí do Itálie, aby změnila svůj život. Potýká se se stejným problémem jako většina žen, které skončí s prací v prostituci. Mají nedostatek sebeúcty a mnohdy mají pocit, že když je kdokoliv požádá o sex slušně, je to v pořádku a můžou souhlasit. Když souhlasí, vyčítají si svoje selhání. „Hloupá běhna pitomá, zatracená kurva. Je takový slaboch, když dovolí cizímu chlapovi, aby se k ní choval, jako by byla šlapka, jako by ještě teď byla laciná šlapka.“ (2011, s. 42). I přes svoji snahu vrátit se k normálnímu životu se Kate vrací k promiskuitnímu způsobu života, i když se stává vydržovanou milenkou místo prostitutky.

Paví dům (Václav Dušek)

- Jedna z postav prostitutka Leny Pastuchová si uvědomuje, že stárne a že chce změnit svůj život a usadit se. V románu jsou popsány i důvody, proč začala s prostitucí, a sociální prostředí, ze kterého pocházela. Hlavní postava románu je vyhazovač Reny. Ten pracuje jako vyhazovač v luxusním nevěstinci z 90. let, kde pracuje i Leny.
- Ten se zamiluje do Leny, chce s ní odejít z nevěstince a otevřít si společně hospodu. Leny umírá na leukémii a Reny se vrací ke starému životu. V románu jsou popsány i důvody, proč začala s prostitucí, a sociální prostředí, ze kterého pocházela. „Máma se plahočila na poli od rána do večera, táta večer popíjel s chlapama kořalku, přišel zlitý jako dobytek, ale nebil je, jen se posadil ke stolu a plakal! Jakej mají hrozný život, kdy to skončí? Kdy konečně bude líp.“ (2001, s. 143).
- Je to román o snaze lidí pracujících v nevěstinci změnit svůj život, která v tomto případě končí neúspěchem a tragicky.

Nahota na prodej (Josef Klíma)

- V knize podle stejnojmenného českého filmu z 1. poloviny 90. let na téma obchodu s bílým masem jsou více do detailů propracované postavy pasáků než prostitutek, ale můžeme v ní najít zajímavé momenty. Například když jedna z prostitutek odmítne odejít se svými zachránci zpět k rodině, protože jí klient slíbil, že si ji vezme a odveze do Německa. To je možné si vykládat jako rezignaci na to, že by mohla s prostitucí skončit a vrátit se k rodině, až naivitu.
- „Já nikam nemůžu jít,“, opakovala Dita vzdorovitě. „Karl mi slíbil, že si mě vezme s sebou do Německa. Zasnoubili jsme se. Zrovna teď.“ Okamžik na ni Polda hleděl jako na zjevení. Zeptat se ho někdo, co mu táhne hlavou, asi by stěží odpověděl. Byla v tom lítost a vztek, pocit marnosti i pokušení smát se. Tak pro tohle jsem se vykašlal na dolarovou dědičku? Pro tohle se sem ženu, lezu přes zdi, koleduju si vo nakládačku? Jenom pro tohle? Abych se nakonec dozvěděl, že jedna chudinka v ohrožení je docela obyčejná, blbá štětka?“ (1992, s. 93).

3. CO JE DNES HISTORICKY DANÝ PŘEDSUDEK A CO REALITA

Prostitutky jsou hloupé a naivní

- V minulosti i dnes je to částečně pravda, ale neplatí zdaleka pro všechny prostitutky. Spíše to dnes neplatí pro většinu z nich, protože nejčastějším důvodem, proč se dnešní ženy začnou věnovat prostituci, je špatná finanční situace jejich rodiny a jejich dětí a snaha zajistit svým dětem základní životní potřeby. Například v 19. století uměla většina prostitutek číst a psát a pouze 10% tehdejších prostitutek bylo negramotných. 90% z nich tedy umělo číst a psát, a to v době, kdy to nebylo u žen zdaleka běžné. V nevěstincích si rády četly romány o prostitutkách, jako je Roxana nebo Fanny Hillová, Memoáry kurtizány. U Fanny Hillové je hloupost a naivita hodně výrazná, až se nabízí otázka, jestli není přehnaná i na dobu 18. století, kdy román poprvé vyšel. Dnes je většina prostitutek vyučená nebo má maturitu, jen zlomek z nich má základní vzdělání a stoupá mezi nimi počet vysokoškolaček. Proto se ani dnes nedá mluvit o tom, že většina prostitutek je hloupá a nevzdělaná.

- Naivita je dnes nejviditelnější u mladých dívek cca do 25 let, které si neuvědomují, že jednou zestárnou a budou mít z prostituce menší finanční příjem a že je potřeba spořit na horší časy a přemýšlet nad tím, jakou jinou profesi by chtěly v budoucnu vykonávat, že by jim neměly chybět zápočtové listy, měly by mít zaplacené zdravotní a sociální pojištění atd. Pro většinu žen je dnes ale hlavním důvodem vstupu do prostituce sociální nouze a na prvním místě je pro ně pokrytí základních potřeb jejich dětí. Dnes se tedy jedná o předsudek.

Prostitutkám nezáleží na vlastních dětech

- Nevíme přesně, kde je původ toho historického předsudku, který trvá nejméně od středověku až doteď. Ve skutečnosti většina prostitutek chce lepší život pro své děti, než mají ony samy. Už v 19. století bylo dokázáno, že většina dětí prostitutek byla v dospělosti na společenském žebříčku daleko výše než jejich matky a že cílem jejich matek bylo finančně zajistit své děti, aby se mohly buď dobře vdát nebo vystudovat, tedy dosáhnout co nejvyššího společenského postavení.
- Doklady o tom můžeme najít i v několika románech na téma prostituce, jako například Nana. „Její syn Olivier, na nějž byla velmi pyšná, byl chovancem námořnické školy. A tak se hovořilo o dětech. Všechny dámy se rozplývaly. Nana říkala, jakou má radost: její chlapeček, Ludvíček, je teď u tety a ta jí ho každý den k jedenácté hodině přivádí; bere ho do postele a on si tam hraje s pinčlíkem Lulu. Člověk by smíchy pukl, když ti dva dovádějí pod pokrývkou. Nikdo by neřekl, jaká je Ludvíček už liška podšitá.“ (1965, s. 69).
- V současné době už můžeme velmi pochybovat o tom, že by prostitutkám nezáleželo na vlastních dětech. Motivací, proč dnes ženy začínají s prostitucí, bývá snaha zajistit základní životní potřeby svých dětí. Důvodem je neplacení výživného ze strany otce dětí, nedostatek peněz na jídlo a ostatní potřeby jejich dětí, hrozba bezdomovectví a odebrání dětí. Většina prostitutek dnes začíná s touto profesí proto, že jim na jejich dětech velmi záleží. Dnes to pro naprostou většinu prostitutek neplatí a je to předsudek.

Prostitutky nedokáží změnit svůj život

- Paradoxně můžeme říct, že ve středověku i později v historii byla společnost lépe připravena na prostitutky, které chtějí změnit svůj život, než je ta dnešní, i když historická nedůvěra k těmto ženám přetrvávala. Ve středověku měla kterákoliv prostitutka možnost zaklepat na dveře kláštera, požádat o přístřeší, krátkodobě přerušit prostituci nebo úplně změnit svůj život. Útulky, kam se mohla prostitutka ukrýt, pracovat a změnit svůj život, fungovaly v různých podobách téměř nepřetržitě až do doby 1. republiky. Dnes není snaha několika neziskových organizací o takovou činnost příliš systematicky podporována, spíše trpěna a na veřejnosti se o ní nemluví často.
- Ani v poměrně nedávné minulosti se toto tvrzení nezakládalo na pravdě. Jako prostitutka si podle několika monografií zpočátku přivydělávala například herečka Marilyn Monroe nebo i manželka jednoho z československých prezidentů Marta Gottwaldová. I když můžeme prezidenta Klementa Gottwalda považovat za kontroverzní a ne příliš pozitivní historickou postavu, nelze Martě Gottwaldové upřít, že se jí podařilo vystoupat na společenském žebříčku z minimálně příležitostné prostitutky na manželku prezidenta, kterou museli všichni respektovat, což je nepochybně úspěch.
- Schopnost prostitutek změnit svůj život a začít se věnovat jiné profesi závisí podle vídeňské neziskové organizace Sophie na tom, jak vysoké má žena formální vzdělání, na tom, jak dlouhou má praxi v původně vystudované profesi, jestli má negativní zkušenosti s klienty, které by ji motivovaly k odchodu, nebo kolik má přátelských klientů, kteří by jí předávali své rady, jak například začít podnikat, kteří by ji sami zaměstnali nebo s ní uzavřeli sňatek a finančně zajistili ji a její děti, aniž by se musela věnovat prostituci. Zkušenosti neziskové organizace Sophie odpovídají i našim vlastním zkušenostem z terénu a můžeme říct, že platí i v České republice.
- I v současnosti je známou skutečností, že prostitutky dokážou změnit svůj život, změnit svou profesi a někdy i dosáhnout významného společenského postavení. I v České republice najdete bývalé prostitutky mezi herečkami, zpěvačkami, významnými podnikatelkami, osobnostmi v oblasti charity nebo i manželkami vysoce

postavených politiků, které od základu změnily svůj život a dnes jejich původní profesi nic nenasvědčuje. Konkrétní jména nechceme jako Spolek pro ochranu žen uvádět s ohledem na ochranu jejich osobnosti a s ohledem na to, že nechceme hatit jejich úspěšnou snahu o život mimo prostituci. Už jen proto, že jejich úspěch je pro nás důkazem, že každá žena má naději na jiný život než ten v prostituci. Skončit s prostitucí se navíc nedaří jen mediálně známým ženám, ale i těm tzv. obyčejným. Tvzení, že prostitutky nedokáží změnit svůj život, se tedy dnes nezakládá na pravdě a je to jednoznačně předsudek.

Prostitutky se nikdy nezamilují a jejich partneři zesměšňují sami sebe

- O dnešních prostitutkách ani o prostitutkách v historii nemůžeme říct, že by nebylo schopny se zamilovat. Mohou mít ale potíže s tím vyznat se ve svých pocitech a také mohou být jejich city nestálé. To je částečně způsobené tím, z jakého sociálního prostředí se v minulosti i dnes rekrutovaly některé prostitutky. I dnes část prostitutek pochází z nefunkčních rodin, trpí citovou deprivací, jsou labilní, těžko si vytvářejí citový vztah k dětem a k partnerovi. U těchto prostitutek je to dané rodinným prostředím, ve kterém vyrůstaly, ale podle našeho názoru ne tím, že se staly prostitutkami.
- V současnosti je v České republice hlavním důvodem vstupu do prostituce neplacení výživného, ženská chudoba a snaha matek samoživitelek zajistit své děti. Do této situace se dnes bohužel mohou dostat i ženy, které mají vysokoškolské vzdělání a prožily harmonické dětství. I proto nemůžeme s jistotou tvrdit, že většina prostitutek byla ještě před vstupem do prostituce labilní a neschopná mít pevný citový vztah.
- Důvodem, proč dochází k tomu, že se tyto ženy nevyznají ve svých pocitech například ve vztahu k partnerovi, je spíše to, čím si prošly během prostituce. Je to mimo jiné důsledek tzv. obranných strategií. Obranné strategie spočívají v tom, že psychika ženy se snaží vyrovnat s obtížnou životní situací tím, že si upravuje realitu tak, aby byla snesitelná (například je přesvědčená, že si ji muži nekupují za peníze, ale je pro ně přitažlivá a může mít každého muže) nebo vytěšňují nepříjemné zážitky (například

napadení ze strany klienta), které se ale i po vytěsnění mohou způsobovat noční běsy, nechť k některým sexuálním praktikám, přehnané reakce na malé podněty atd.

- Psychika ženy se snaží vyrovnat s prostitucí tím, že začne od sebe oddělovat emoce a sexuální život. Během sexu s klientem žena tzv. vypne, myslí na něco jiného, jako by byla duchem nepřítomná, podobně jako u žen, které si prošly sexuálním zneužíváním. To jim ale způsobuje problémy do budoucna a skutečně může být příčinou toho, že se nevyznají ve svých pocitech, a neumějí si samy odpovědět na otázku, jestli například v jejich partnerském vztahu jde jen o fyzickou přitažlivost nebo hluboký citový vztah. Někdy si nejsou jisté samy sebou, zda jsou schopné se zamilovat. To vše je důsledkem podobných obranných strategií, jaké se projevují u žen, které prožily sexuální násilí.
- Část prostitutek se nevyzná ve svých pocitech a samy nevědí, jestli jsou schopny se zamilovat. Není to ale jejich svobodná volba. Je to následek toho, jak se jejich psychika snaží vyrovnávat s prostitucí. Nemůžeme říct, že to platí stoprocentně. I prostitutky se dokáží zamilovat a při citlivém přístupu může takový partnerský vztah fungovat. Důležité je nastavení mantinelů a pravidel v partnerském vztahu, protože během práce v prostituci je ženám denně narušována jejich intimní zóna a odvyknou si bránit tomu, co většinová společnost vnímá jako nevhodné chování, sexuální obtěžování, případně nevěru. Taková žena potřebuje přesně vědět, co se od ní očekává při kontaktu s jinými muži a jaké chování ze strany jiných mužů už je za hranou. Po čase se její psychika vrátí do stavu, v jakém byla před vstupem do prostituce, a může velmi dobře fungovat v partnerském vztahu. Že se prostitutky nedokáží zamilovat, je tedy částečně pravda, ale nelze ji zobecňovat. Bývalé prostitutky, které dobře fungují v partnerském vztahu a nejsou na nich patrné žádné následky, skutečně existují a je jich hodně.
- Jinou kapitolou je vztah společnosti k mužům, kteří navážou partnerský vztah s prostitutkou nebo se s ní ožení. To se týká i bývalých prostitutek. Takoví muži byli v evropské kultuře již od dob středověku terčem posměchu ostatních mužů a opovrhování většinovou společností a jsou dodnes. Je to jev, který trvá staletí a bude se zřejmě projevovat i v budoucnu. Je pravda, že část bývalých prostitutek má v partnerském vztahu a v manželství sklony k nevěře, z důvodu, které byly popsány

výše. Také je pravda, že manžel, který „ženě vědomě trpí, že pracuje stále jako prostitutka“, je terčem posměchu a opovržení, i když nechceme soudit, jestli oprávněně nebo ne.

- Již ve středověku platilo pravidlo, že muž, který se oženil s prostitutkou, nesměl pracovat jako její pasák a musel mít své vlastní jiné povolání a vlastní finanční příjem. I dnes je nepsaným pravidlem ve světě prostituce, že partner nebo manžel nemá svou ženu sám prodávat, neměl by fungovat jako její pasák, měl by pracovat a nežít jen z toho, co vydělá žena jako prostitutka. Pokud se chová v rozporu s těmito nepsanými pravidly, je to důvod, aby jím prostituční komunita opovrhovala. Problém nastává ve chvíli, kdy se muž pod tlakem svého okolí rozhodne rozvést nebo rozejít se ženou, která má snahu si uspořádat svůj život a skončit s prostitucí. V takových případech může společnost aktivně bránit ženě v tom, aby změnila svůj život s pomocí partnera, který ji motivuje změnit profesi a přestat pracovat jako prostitutka, podobně jako ve veršovaném románu Magdaléna Josefa Svatopluka Machara. To není ani v České republice ojedinělý jev a může jít o jeden z největších problémů, se kterými se žena potýká ve snaze skončit s prostitucí. Navíc i většina zaměstnavatelů nechce zaměstnávat ženy, o kterých vědí, že se jedná o bývalou prostitutku.
- Pokud už takovou ženu vědomě zaměstnají, hrozí jí daleko větší riziko sexuálního násilí na pracovišti než jiným ženám. Společnost tedy i v současné době může ženám aktivně bránit ve změně profese a změně způsobu života, i když si to neuvědomujeme nebo si to jako společnost nechceme přiznat. I když je to boj s lidskými předsudky, který bývalé prostitutky prohrávají už po staletí, můžeme se pokoušet tento předsudek nabourat a postupně měnit názor zaměstnavatelů a společnosti na bývalé prostitutky, které chtějí změnit svůj život.

Prostitutka nemůže odmítnout klienta

- Ani ve většině historických období se toto nezakládalo na pravdě. Zejména v období antiky nebo kurtizán existoval celý systém zdvořilostních seznamovacích rituálů. Muž, který chtěl navázat kontakt s prostitutkou, se bez nich neobešel a musel je respektovat, když nechtěl riskovat odmítnutí. Současně s tím se ale od

doby středověku až do současnosti opakuje předsudek, že prostitutka jako promiskuitní žena neodmítne žádného klienta a ani ho nesmí odmítnout.

- V literatuře se s tímto tématem setkáváme například v povídce Kulička francouzského autora Guy de Maupassanta. V ní je francouzská prostitutka přezdívaná Kulička donucena ostatními poskytnout sexuální službu pruskému vojákovu výměnou za svobodu, i když se tím cítí ponížena a odporuje to jejímu vlasteneckému cítění.
- V současnosti je u prostitutek na erotických privátech běžné, že mohou odmítnout klienta, který vypadá příliš zanedbaně, zapáchá, působí dojmem nakaženého pohlavní nebo jinou vážnou nakažlivou chorobou, chová se příliš hrubě nebo požaduje nezákonné sexuální praktiky. Mohou také odmítnout poskytnout služby, které nejsou součástí nabídky jejich služeb v erotické seznamce. Prostitutka pracující tzv. sama na sebe může odmítnout kteréhokoliv klienta podle svého uvážení, pouze s ohledem na své finanční potřeby. To vše samozřejmě platí pro prostitutky, které se věnují své profesi dobrovolně, ne nuceně v rámci obchodu s bílým masem. Takové ženy nucené k prostituci zpravidla možnost volby nemají. V případě prostitutek, které se této profesi věnují dobrovolně, jde jednoznačně o předsudek, který se nezakládá na pravdě.

Prostitutky jejich profese baví a vyhovuje jim

- I v minulosti platilo, že část prostitutek jejich profese baví a nechtějí svůj život změnit. Například ve starověkém Římě měly prostitutky více možností a volnosti než vdané počestné ženy. V každém období se prostituci věnovaly i ženy, které měly velký sexuální apetit a rády žily v materiálním dostatku, který často chyběl počestným ženám. Dnes nemůžeme posoudit, jestli v minulosti většinu žen motivovala k prostituci sociální nouze, nebo touha po snadnějším životě a vysoké životní úrovni.
- V literatuře najdeme příběhy žen, které začaly s prostitucí, aby uživily své děti. Nejdříve se nemohly se svou minulostí smířit, ale později si na ni zvykly jednak

proto, že se velmi zvýšila jejich životní úroveň, jednak proto, že se jejich psychika potřebovala vyrovnat s novou nestandardní situací, s tím že prodávají své tělo za peníze. Příkladem matky, která se psychicky vyrovnala se vstupem do prostituce z důvodů sociální nouze, je Roxana ve stejnojmenném románu Daniela Defoa.

- „Řekla jsem mu, že neznám manželský stav, který by nebyl v nejlepším případě stavem podřízenosti, ne-li otroctvím. A to mě vůbec neláká. Žiju si naprosto svobodným životem a mám dostatečně velké jmění. Nechápu jak slova čest a poslušnost souvisí s nezávislostí svobodné ženy. Nevidím důvod, proč by si muži měli osobovat všechnu svobodu lidského pokolení a podřizovat ženy, nehledě na nespravedlnost v rozdělení majetku, zákonům manželství, které si sami vymysleli. Mé neštěstí je, že jsem žena, ale jsem rozhodnuta sama si to nezhoršovat. A vidím-li, že svoboda je zřejmě vyhrazena pouze mužům, chci být mužem-ženou. Neboť jako jsem se narodila svobodná, chci svobodná i zemřít.“ (1971, s. 152).
- Podobný vztah ke své profesi mají prostitutky i dnes. To, že jim prostituce vyhovuje a baví je, je typické zejména pro prostitutky ve věku 18 – 24 let. Těmto ženám často chybí životní zkušenosti a je mezi nimi méně matek samoživitelek než mezi prostitutkami ve starším věku. Proto je v této věkové skupině nejvíce žen, které prostituce baví, vyhovuje jim více sexuálních partnerů a dostatek finančních prostředků na oblečení, kosmetiku a stravování v restauracích. U mladých žen, které opustily dětský domov, hraje roli také šok z reality, protože mnoho dětských domovů nabízí dětem nepřirozeně vysoký životní standard, který neodpovídá životním standardům střední třídy v České republice. To zároveň způsobuje, že se tyto ženy po odchodu z dětského domova marně snaží dosáhnout stejný životní standard jako v dětském domově a zároveň jsou bez rodinného zázemí, což zvyšuje riziko jejich vstupu do prostituce.
- U žen nad 24 let začíná stoupat podíl těch, které se začnou věnovat prostituci z důvodu sociální nouze a u žen ve věku nad 35 let a starších žen tento důvod převažuje. U matek samoživitelek, které vstupují do prostituce proto, aby zajistily své děti, se i dnes projevují tzv. obranné strategie, kdy žena přesvědčí sama sebe, že ji prostituce baví, vyhovuje jí a má pro ni své kladné stránky, aby se vyrovnala

s obtížnou životní situací a psychickým šokem ze vstupu do prostituce. Na druhou stranu si musíme přiznat, že i mezi staršími ženami najdeme ty, které pocházejí například z rodin, kde se prostituce dědí z matky na dceru a kde jsou ženy vedeny k tomu, aby se věnovaly prostituci. To se může dít například v romských ghettech. Tyto ženy se mohou projevovat tak, jako by byly s prací v prostituci spokojeny a jako by jim vyhovovala, i když skutečný důvod je ten, že neznají jiný způsob života a tento přijaly za svůj.

- Dnes se prokazatelně začne většina žen věnovat prostituci z důvodu sociální nouze, například neplacení výživného ze strany otce dítěte, diskriminace matek samoživitelek a žen ve středním věku na trhu práce nebo zadlužení. Jen zhruba 30% žen se začne věnovat prostituci z důvodu, že jim tento životní styl více vyhovuje a prostituce je baví. Pozdější kladný vztah k prostituci u matek samoživitelek a žen v sociální nouzi je spíše obrannou strategií, která jim umožňuje se s touto situací vyrovnat. U většiny žen se tedy jedná o předsudek a je potřeba tento jev vidět ve všech souvislostech.

4. POHLED NA PROSTITUCI KARLA POLÁČKA A GÉZY VČELIČKY

**Géza Včelička v románu Policejní hodina vidí prostituci jako důsledek chudoby
(jakmile zmizí ženská chudoba, zmizí i prostituce)**

- „Tak vy byste tedy jako rádi věděli, proč jsem vlastně utekla z rachoty do pufu, že? Lidičky, pochopte to! Ve službě mi poskytli mizerné bydlení jenom v nějaké alkovně bez oken za kuchyní na starém kanapi, plném blech a štěnic. Jídlo mi milostpanička nedávala valné a ještě ho bylo málo. A k tomu pětku měsíčně. Ano, rovných pět kulí, ani o troník víc! A to jsem prosím dělala od šesti ráno až do té doby, než si šla panička lehnout! Když jsem šla dělat do fabriky, bylo to sice o trošku lepší, ale nikoli o mnoho. Nemusila jsem tam sice pracovat plných šestnáct až sedmnáct hodin denně jako ve službě, nýbrž jen třináct čtrnáct hodin. A také mi tam nevypláceli mizernou

pětku měsíčně, ale dvě a půl až tři zlatky týdně, což dělalo do měsíce deset až dvanáct kulí. Ale bohužel zase to bylo bez bytu a bez jídla, byť sebehoršího a třebaže oslazeného paniným věčným peskováním, odměřováním, sekýrováním. Inu bylo to bída jako bída. A když jsi měla z té mělké misky ještě podporovat starou mámu, nemocného tátu nebo nezletilé sourozence a bydlet, jíst a oblékat se z toho, nu, pak se moc nedivte a neházejte po nás příliš velkými kusy bláta, že jsme od milostpaničky nebo z fabriky, když nás propustili, po dlouhém hledání a nebydlení utekly do Rybné ulice či na Bojiště, což jsou jména vykřičených míst, kde v noci chodějí nevěstky. Nebo že jsme počaly kšeftovat u Šuhů v Benediktské uličce, u Dezortů v Platněrské, u Napoleona nebo také u Černé okenice v Jakubské ulici. U Horáčků nebo také u Dvořáků na Staré baště na Františku, u pyskatého Poldy nebo také pod Šupnou v Židech. U Pinkalů a Šourů v Seminářské uličce, u Goldšmídů v Kamzíkové nebo v Umrlčí uličce na Malé Straně, a jak se ještě jmenují některé z těch mnoha pražských salónů. Ano, tam jsme si vydělaly tu měsíční mzdu pěti nebo týdenní mzdu tří zlatek mnohdy za jediný den.“ (1972, s 88).

- S Gézou Včeličkou se částečně shodujeme v tom, že i podle zjištění Spolku pro ochranu žen se většina prostitutek začne věnovat prostituci z důvodu sociální nouze. V tom rozhodně vidíme problém a chceme to změnit. Nemyslíme si ale, že díky tomu zmizí veškerá prostituce, protože zhruba čtvrtina žen se dnes začíná věnovat prostituci z důvodu, že chtějí mít výrazně větší příjmy, než by odpovídalo jejich vzdělání. Tomu nezabráníme ani odstraněním příčin sociální nouze u žen.

Karel Poláček v povídce Lehká dívka a reportér upozorňuje na nedostatečnou ochranu prostitutek ze strany státu a na to, že mají jen povinnosti a žádné zastání

- „Prostituce bude v každé společnosti a není žádným zlem. Snad bude mít jinou, půvabnější formu, jako mívala dříve, v dobách patriarchálních, a jako má ještě dnes u primitivních národů. Že je prostituce zlo, je názor učitelských organizací a ženských spolků. Ale já pravím tobě, že mnohem více se hrozím ženy politické než nevěstky. Nemohu najít v ženách, které vidíme kráčet v průvodech, zalíbení. A zvláště ženy

funkcionářky, ženy řečnicí, ženy agitující vynikají takovým žalostným nedostatkem půvabů, že patřiti na to je odporno. A je zajímavé, že katolická, i komunistická žena, která se oddala politice, je v podstatě stejný typ. Obě mají společný krutý a sverpý exteriér. Politická žena – to je hřích proti přírodě, to je sociální zlo, které egyptskou ranou postihlo zkoušené lidstvo. Ne prostituce, ale politické ženy otrásají základy rodinného krbu. Hospodin stvořil k Adamovi ženu, aby mu nebylo smutno samotnému, a ne aby agitující chodila dům od domu a vrískala na schůzích. Však i sama příroda proti tomu brojí, odepřevši politické ženě tělesné půvaby, ale dávši jí za to brejle a zlobnou hubenost.“ (1994, s. 51).

- Dále Karel Poláček mluví o tom, že větší zlo než prostituce je pro něj militarismus, krutost, násilí a všudypřítomná byrokracie. Jeho úvahy můžeme dnes číst s nadhledem a možná se bavit představou, co by asi řekl na aktivity našeho Spolku pro ochranu žen, který bojuje proti prostituci žen z důvodu sociální nouze, zejména prostituci matek samoživitelek a navíc často s pomocí žen aktivních v politice.
- „Prostituce je ošklivá, protože postrádá úplně jakékoli právní ochrany, které společnost poskytuje jinak v plné míře lichvářům. Občanský zákon pokládá smlouvu uzavřenou mezi mužem a holkou za kontrakt nemravný, a tím způsobuje, že jsou holky vydány v plen vyděračství kuplířů, pasáků a policejních úředníků.“ (1994, s. 53).
- V tom se přístup Spolku pro ochranu žen shoduje s názorem Karla Poláčka a kromě boje proti prostituci matek samoživitelek se věnuje i osvětě v oblasti předsudků vůči prostitutkám a v oblasti násilí na prostitutkách.

5. VYUŽITÍ V SOCIÁLNÍ PREVENCI PROSTITUCE

- Osvěta Spolku pro ochranu žen spadá do oblasti práva, prosazování zájmů a politiky. Zejména na facebooku je nejúčinnější spojení lehce erotických fotografií prostitutek a

závažného sdělení. To se většinou týká problematiky ohrožení zdraví matek samoživitelek v prostituci (např. používání houbiček na mytí nádobí jako bariér proti úniku menstruační krve), alarmujících faktů z prostitučního prostředí (např. až třetina prostitutek, které inzerují v annonci, je starší 50 let) nebo zajímavostí z každodenního života prostitutek (např. jako mají pověst klienti prostitutek různých národností).

- Vzhledem k tomu, že na facebooku využíváme téma sexu a lehkou erotiku, musíme se soustředit na to, aby erotika v našich příspěvcích a reklamách nebyla přehnaná. Toto téma jsme konzultovali s několika vlivnými ženami z feministických kruhů a ty nás podpořily v tom, že pokud využíváme lehce erotické fotografie pro dobrou věc, jako je boj proti prostituci žen z důvodu příjmové chudoby, je to v pořádku, a pokud by nás za to někdo kritizoval, můžeme se obhájit tím, že je to jediný postup, který vyvolává zájem o problematiku žen ohrožených sociálně patologickými jevy. Toho si vážíme, ale přesto dáváme pozor na to, abychom nepřekročili hranice, a doufáme, že se nám v budoucnu podaří najít jinou taktiku, která bude stejně úspěšná. Chceme na tom pracovat například s pomocí expertů na psychologii reklamy.

Na co je potřeba se zaměřit

- **pravdivost** (informace by měly být přesné, úplné, ne přehnané)
- **ochranu soukromí** (měli bychom chránit soukromí klientek i lidí na fotografiích, například nezveřejňovat fotografie reálných českých prostitutek i s obličejem)
- **útočnost** (naše osvětová činnost by neměla být příliš útočná a agresivní, je potřeba najít únosnou míru)
- **spravedlnost a vyváženost** (informace by měly být vyvážené a nenapadat zájmy jiných organizací)
- **vyhýbání se stereotypům** (informace by měly být objektivní a neměly by vycházet z předsudků a stereotypů – to je nejtěžší právě ve spojení s fotografiemi žen, které ale vyvolávají největší zájem o naše téma)

- **ochrana dětí** (brát ohled na věk případně zobrazovaných dětí a zabránit tomu, aby se naše osvěta na facebooku zobrazovala osobám mladším 18 let)

Jak chceme upozorňovat na historické předsudky proti prostitutkám, které přetrvávají dodnes

1. setkávací akce pro ženy:

- Mezinárodní den žen (dotované setkání žen ve vinném sklípku)
- Den matek (košť růžového vína se zajištěným hlídáním dětí)
- letní piknik (červen – červenec)
- narozeninové setkání Spolku pro ochranu žen (5. srpna)
- vánoční svařák Spolku pro ochranu žen (advent)

2. osvěta na facebooku (formou dlouhodobě sponzorovaných příspěvků):

- vysvětlovat předsudky vůči prostitutkám a důvody, proč se nezakládají na pravdě
- upozorňovat na diskriminaci žen nad 50 let a matek samoživitelek na trhu práce
- zveřejnit i opakovaně fotografii panenky v oblečení prostitutky s textem upozorňujícím na prostituci samoživitelek (fotografie je volně ke stažení na internetu)
- aktivně hledat jiné možnosti než lehce erotické fotografie, jak úspěšně dělat osvětu na téma matek samoživitelek ohrožených prostitucí

3. petiční akce:

- petice proti prostituci matek samoživitelek
- petice proti příjmové chudobě samoživitelek

4. sportovní akce:

- pochod Nenechte matky šlapat (promyslet trasu a odměnu v cíli)

5. sbírkové akce:

- každoroční finanční dar v den státního svátku 28. října (jednou ročně podpořit jiné subjekty, které jsou v souladu s prioritami Spolku pro ochranu žen, a to symbolickou částkou 1500 Kč, tedy hodinovou sazbou prostitutky na eskort – například ve prospěch azylových domů, dětských domovů nebo potravinových bank)

Příklady fotografií na téma prostituce, které pomáhají naší osvětové činnosti

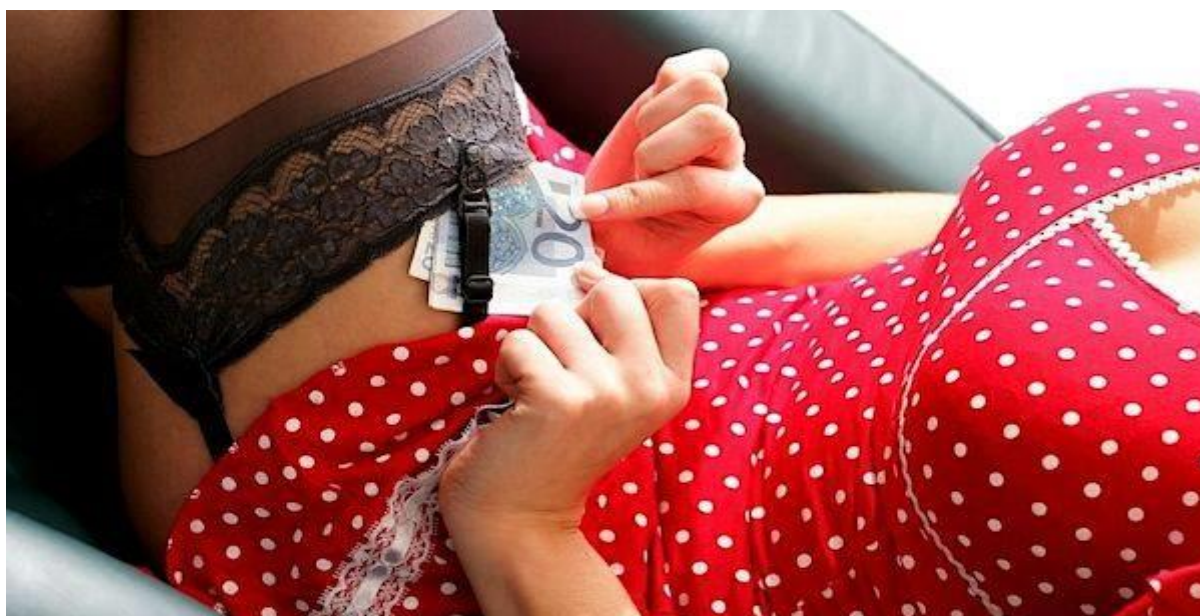

https://www.google.cz/search?q=prostitutka&rlz=1C1CHVZ_csCZ546CZ547&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjW8fTT7ajcAhVGbFAKHTdOAAQ_AUICigB#imgdii=MDh7VZ1L-c8u6M:&imgcr=gXjgG6Gm1dUUEM:

<https://www.extra.cz/6-nejstarsich-prostitutek-sveta-se-predstavuje?page=6>

<https://www.facebook.com/Spolekproochranuzen/photos/a.150670442444968.1073741828.148373422674670/162642374581108/?type=3&theater>

<https://www.facebook.com/Spolekproochranuzen/photos/a.150670442444968.1073741828.148373422674670/167223250789687/?type=3&theater>

https://www.google.cz/search?biw=1340&bih=560&tbm=isch&sa=1&ei=MFhPW5SqBIzUwQKr572wDg&q=prostituce&oq=prostituce&gs_l=img.3..013j0i30k113j0i5i30k114.149943.153571.0.154291.7.5.2.0.0.104.429.4j1.5.0....0...1c.1.64.img..0.5.302...0i24k1.0.1PIXHDjFxsK#imgrc=kDm33lko8X6OsM:

ZDROJE

- Ringdal, Nils Johan. 2000. Nejtěžší povolání světa. Brno: Doplněk. Bassermann, Lujo. 1993. Bassermann, Lujo. 1993. Nejstarší řemeslo. Praha: Mladá fronta.
- Ehrlichová, Anna. 2014. Dějiny neřesti. Po stopách Josefiny Mutzenbacherové. Praha: Ikar.
- Kopáč, Radim. 2013. Nevěstince a nevěstky. Praha: Paseka.
- Čermák, Miloš. 1992. Povolání: Děvka. Praha: Rozmluvy.
- Miko, Václav. 2016. Prostituce v nacistických táborech. Himmlerovy nevěstince. Praha: Petrklíč.
- <http://zakony.centrum.cz/trestni-zakonik/cast-2-hlava-2-dil-1-paragraf-168>
1976. Epos o Gilgamešovi. Praha: Československý spisovatel
- Lorris, Guillaume de. 1977. Román o růži. Praha: Odeon.
- Boccaccio, Giovanni. 1992. Malý dekameron... aneb Podoby lásky. Praha: Československý spisovatel.
- Dante Alighieri. 2014. Božská komedie. Praha: Dobrovský.
- Chaucer, Geoffrey. 1970. Canterburské povídky. Praha: Odeon.
- Cleland, Jan. 1991. Fanny Hillová: Memoáry kurtizány. Praha: Iris.
- Defoe, Daniel. 1971. Roxana. Praha: Lidové nakladatelství.
- Prévost, Antonie-Francois. 1930. Manon Lescaut. Praha: Melantrich.
- Maupassant, Guy. 1956. Kulička. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění.
- Dumas, Alexandre ml. 2014. Dáma s kaméliemi. Praha: Dobrovský.
- Balzac, Honoré. 1956. Lesk a bída kurtizán. Praha: Odeon.
- Zola, Émile. 1965. Nana. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění.
- Němcová, Božena. Baruška. Praha: Vojtěch Šeba knihkupectví.

- Mann, Heinrich. 1964. Profesor Neřád neboli Konec tyrana. Státní nakladatelství krásné literatury a umění.
- Dostojevskij, Fjodor Michajlovič. 2014. Zločin a trest. Praha: Dobrovský.
- Machar, Josef Svatopluk. 1946. Magdalena. Praha: Vesmír.
- Werfel, Franz. 1970. Dům smutku. Praha: Orbis.
- Kisch, Egon Erwin. 1914. Zapovězené lokály a jiné obrázky. Praha: Ústřední dělnické knihkupectví a nakladatelství.
- Steinbeck, John. 2004. O myších a lidech. Frýdek-Místek: Alpress.
- Steinbeck, John. 1992. Na plechárně. Praha: Svoboda.
- Včelička, Géza. 1972. Policejní hodina. Praha: Mladá fronta.
- Poláček, Karel. 1994. Lehká dívka a reportér. Praha: Nakladatelství Franze Kafky.
- Vrchlický, Jaroslav. 2011. Vrchlický erotický. Praha: Paseka.
- Brown, Chester. 2014. Sex není zadarmo. Praha: Argo.
- Neruda, Jan. 1955. Studie krátké a kratší. Praha: Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění.
- Seifert, Jaroslav. 1985. Všecky krásy světa. Praha: Československý spisovatel.
- Urban, Miloš. 2008. Lord Mord. Praha: Argo.
- Urban, Miloš. 2012. Praga Piccola. Praha: Argo.
- Moník, Josef. 2013. Prostitutky. Praha: Prostor.
- Sue, Eugéne. 2004. Tajnosti pařížské. Praha: Levné knihy KMa.
- Hammer, Lotte. 2015. Dívka z Ďáblova močálu. Brno: Host.
- Gavalda, Anna. 2013. Billie. Praha: Mladá fronta.
- Hayesová, Sophie. 2014. Odvlečená. Praha: Ikar.
- Kalemi, Oxana. 2012. Mami, vrať se. Frýdek-Místek: Alpress.
- Holdenová, Kate. 2006. Na vlastní kůži. Brno: Jota.
- Holdenová, Kate. 2011. Na vlastní pěst. Brno: Jota.
- Dušek, Václav. 2001. Paví dům. Litvínov: Dialog.
- Klíma, Josef. 1993. Nahota na prodej. Praha: Mht.
- Allport, Gordon W. 2004. O povaze předsudků. Praha: Prostor.
- Rákos, Petr. 2001. Národní povaha naše a těch druhých. Bratislava: Kalligram.

Bregmar, Rutger. 2017. Utopie pro realisty. Praha: Knižní klub.

Bačuvčík, Radim. 2016. Sociální marketing. Zlín: VeRBuM.

Vysekalová, Jitka. 2012. Psychologie reklamy. Praha: Grada Publishing.